

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 20. – 26. janvāris

Nr. 3 (1661)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

ANDRIS KĻAVIŅŠ

Pēc Neatkarības deklarācijas pieņemšanas 1990. gada 4. maijā aktivizējās Latvijas brīvības pretinieki. Pirmajās rindās bija Baltijas kara apgabala Latvijas teritorijā dislocētā PSRS kara spēka virsnieki un karaskolu kursanti. 15. maijā pie tagadējās Saeimas ēkas lielā skaitā pulcējās civilā gērbtas Padomju armijas militārpersonas, cenšoties ielauzties ēkā, kad tur notika sēde. Ieradās milicijas īpašo uzdevumu vienība OMON un ar stekiem iebrucējus izklidināja. Tā bija pēdējā reize, kad OMON nostājās Latvijas valdības pusē, bet septembrī tā atteicās pakļauties Iekšlietu ministrijas pavēlēm.

1991. gada 8. janvārī Rīgā slepeni ieradās PSRS Aizsardzības ministra vietnieks ārkārtas situācijās, viens no Afganistānas kara augstākajiem komandieriem, ģenerālpulkvedis V. Ačalovs, lai tiktos ar Baltijas kara apgabala virspavēlnieku Fjodoru Kuzminu un Latvijas kompartijas pirmo sekretāru Alfrēdu Rubiku. 9. janvārī ASV izplatīja paziņojumu, kuŗā asi nosodīja Padomju lēmumu ievest papildus kara spēku brīvību alkstošajās Baltijas valstīs. 11. janvārī Baltijas kara apgabala stābā notika slepena Kara padomes sēde, kuŗā nolēma izsniegt automātus virsniekiem un karaskolu kursantiem. Rīgas ielās bija vērojama armijas pārvietošanās bruņutransportieros.

Radio un televīzijas centrs Zaķusalā // Foto: Ilgvars Gradovskis

BARIKĀDĒM – 30

Barikādes nebija nekāds mūzikas festivāls ar instalācijām no dzelzsbetona!

1991. gada barikādes Doma laukumā // Foto: Ilgvars Gradovskis

Foto: Druvis Ābrams

Līdzīga militāro vienību eskalācija notika arī abās kaimiņu valstīs. Naktī no 12. uz 13. janvāri padomju armija ar tankiem ielenca Lietuvas Republikas Augstākās padomes ēku Viļņā, ieņēma TV, Radio un citus svarīgus objektus, sadursmēs ar sapulcēju-

šamies cilvēkiem nogalinot 14 un ievainojot 110 iedzīvotājus.

13. janvāra rītā radio uzrunā Latvijas Tautas frontes līderi Dainis Ivāns un Romualds Ražuks aicināja aizsargāt mūsu stratēģiski svarīgos objektus, būvējot barikādes. Divos dienā 11. Novembra krastmalā notika Vislatvijas manifestācija, kuŗā ar sarkanbaltsarkanajiem karogiem sapulcējās ap tuveni 500 – 700 tūkstoši cilvēku. Tūlīt pēc tam Vecrīgā un citviet sāka būvēt barikādes.

Tautas vienotības iedvesmots, kāds no žurnālistiem tad rakstīja: "Gais smaržoja pēc dīzeļdegvielas, ugunskuŗu dūmiem un laukiem. Ielās beidzot dominēja pamattautas – latviešu valoda... Dienu un nakti deg uguns kuri, skan latviešu dziesmas un neiztrūkstoši blakus ir Latvijas Radio." Tā kā Rīgā latviešu bija tikai kāda trešdaļa, TF aicināja ļaudis no visas Latvijas. Ministri deva rīkojumus ievest gāzaspilsētā smago techni-

Foto: Šarlote Abileviča

ku. Kāds zemnieks esot atbraucis ar traktoru pie TV ēkas Zaķusalā un pametis to ar vārdiem: "Kā vergs es vairs šo zemi nearšu!" Cits ironizēja, ka komunisti solīja, bet nu komunisms ir klāt pāris dienās, jo maizītes un pīrādziņus dod par velti, mūzikanti un dziedātāji uzstājas bez maksas. Bet patiesībā barikādes nebija nekāds mūzikas festivāls ar instalācijām no dzelzsbetona, kā vienam otram šodien šķiet.

Barikādēm bija ne tikai simboliska nozīme neatkarības atgūšanā, bet arī militāri stratēģiska nozīme. Uzbrukuma gadījumā radīt iebrucējiem iespējami daudz šķēšļu un maksimāli daudz liecinieku klātbūtni. Noturēt pozīcijas iespējami ilgāku laiku, lai par uzbrukumu tiktu informēta starptautiskā sabiedrība.

(Turpinājums 10. lpp.)

Atbildes tiem, kas šaubās par vakcināciju

2. lpp.

Par ko būtu balsojis Forests Gamps? Jura Lorenca komentārs

5. lpp.

Cilvēki un notikumi, ko neder aizmirst

6. lpp.

Latvija-Īrija-Dubaija-Latvija. Remigrantes stāsts

7. – 8. lpp.

PBLA Kultūras fonds izsludina konkursu

11. lpp.

KAMENA KAIDAKA,
LĀZA biroja vadītāja Latvijā

Slaveno Hamleta jautājumu “Būt vai nebūt” 21. gadsimta 2021. gadā varam modificēt – vakcinēties vai ne? Šo ekspresaptauju 11. janvārī veicu, uzrunājot praktizējošos ārstus, LĀZA valdes locekļus. Un jautājumi tikai divi: Vai esat jau saņēmis vakcīnu pret COVID? un Kāds būtu Jūsu arguments par labu vakcinācijai, lai iedrošinātu līdzcilvēkus vakcinēties? (Ja ir viedoklis, ka vakcinācija nav lietderīga, lūdzu to pamatot.)

Te atbildes, kas varbūt nodevēs tiem, kas šaubās. Nevienš no kollēģām nekādā veidā nav saistīts ar vakcīnu ražotāju vai lēmumu pieņēmējiem.

MD Daina Dreimane, ASV

“Saņēmu abas Pfizer devas. Pēdējo – pagājušajā piektdienā. Sestdien bija temperatūra un drebuļi, kas pēc 12 stundām pārgāja. Ļoti priecājos, ka varēju sapotēties. Vadība un slimību kontroles centrs (CDC) aptaujā katru vakcīnas saņēmēju, un jo-projām nav daudz ziņojumu par blaknēm. Ceru, ka cilvēki, un tai skaitā medicīnas darbinieki, arvien vairāk piekritīs potēties.”

MD Uģis Gruntmanis, ASV

“Esmu saņēmis pirmo no divām COVID vakcīnas devām, jutos lieliski, vakcīna ir efektīva, samazina inficēšanas risku par 95%, un tas ir vienīgais veids, kā pakāpeniski atgriezties pie kaut cik normālas dzīves, nepakļaujot citus cilvēkus nopietnai infekcijai.”

MD Jānis J. Dimants, ASV

“Vēl neesmu saņēmis vakcīnu. Gaidu gan, kā visi pārējie. ASV šobrīd nav viegls laiks, un būtu labi, ja vismaz viena nelaime tiktu savaldīta.”

MD Kaspars Tūters, Kanada

“Esmu tajā vecuma kategorijā (pāri par 80 gadiem), kas mani ievieto priekšrindā, lai dabūtu vakcīnu. Lielākoties visu mūžu nekad neesmu aktīvi vakcinējies ne pret gripu, ne kādām citām sezonas lietām, bet šoreiz es noteikti vakcinēšos, tiklīdz tas būs iespējams. Ontario, Kanadā,

pirmie, kas saņem šo vakcīnu, ir vecie ļaudis aprūpes namos un viņu apkalpe, arī tie, kas strādā slimnīcās un ārstniecības iestādēs. Nākamie ir cilvēki ar hroniskām slimībām, kas var nopietni apdraudēt COVID iznākumu, un tad mēs – 80+”.

MD Atis Bārzdīns, ASV

“Esmu saņēmis pirmo Moderna vakcīnas poti 28. decembrī. Otrā pote plānota 26. janvārī. Vienīgā blakne bija sāpīgums injekcijas vietā divas līdz četras dienas, kas bija vairāk nekā pēc gripas potes, taču netraucēja un nekādas pretsāpju zāles nevajadzēja. Ļoti iesaku visiem, kas vien var, tikt vakcinētiem! Tiem, kuri ir skeptiski, ka vakcīna nav pietiekami ilgi pētīta, un tāpēc uztraucas par blaknēm vai kas dzirdējuši par dažām alergiskām reakcijām un tāpēc baidās vakcinēties, varu teikt – līdz šim nekas nenorāda, ka šīs vakcīnas būtu bīstamākas nekā visas pārējās, kas tiek dotas pret slimībām, kas mūs neapdraud tik tieši, kā COVID. Pat jauniem cilvēkiem iespēja, ka COVID infekcija atstās nopietnas sekas, ir daudz augstāka nekā ar vakcīnu saistītais risks.”

MBBS, PhD Andis Graudiņš, Austrālija

“Austrālijā COVID stāvoklis ir nedaudz citāds nekā ziemeļpuslodē, jo galvenais infekcijas avots ir tie, kas atgriežas Austrālijā no ārzemēm. Visiem ir divu nedēļu karantīna hotelos. Tomēr ir atsevišķi saslimšanas gadījumi vai perēkli. Sliktāka

Vai tie ir mēneši, gadi? Tāpēc šobrīd jāturpina valkāt maskas, jāietur divu metru atstatums, bieži jāmazgā rokas, kamēr nākotne pierādīs COVID-19 slimības kontroli.”

Aleksandrs Kalniņš, ASV

“Saņēmu abas Pfizer potes devas. Lai arī pēc otrās injekcijas nedaudz jutu savu plecu un bija neliels nogurums, visā visumā bija ok. Jo ātrāk visi potēsies, jo ātrāk tiks galā ar pandēmiju.”

MD Ēriks Niedritis, ASV

“Manai slimnīcai – slimnīcai, kurā strādāju, Long Island Jewish Medical Center Ņujorkā bija tas gods būt pirmajai ASV, kurā potēja pirmo medicīnas darbinieci ar Pfizer COVID vakcīnu

situācija bija jūlijā Melburnā. Ir tiešām labi dzirdēt, ka vakcinēšanās notiek vairākās zemēs. Austrālijas TGA (Therapeutic Goods Administration) nav vēl apstiprinājusi COVID vakcīnas lietošanu. Valdība uzskata, ka nav nepieciešamības steidzāt šo procesu, un gaida sīkāku informāciju par vakcīnu blaknēm utt., lai var izvērtēt, ko var un ko nevar vakcinēt. Sagaidām, ka vakcīnas lietošana tiks apstiprināta februārī.

Man nav neviena personīga iebilduma par vakcinēšanu. Slimnīcās ir nepieciešams vakcinēties katru gadu ar gripas vakcīnu, ja strādā klīniski, un ar jauno vakcīnu būs līdzīgi noteikumi, ja gribēs strādāt klīniskajā jomā. Tātad vakcinēšana sargās vakcinēto individu no sasirgšanas, ar to samazinās slodzi slimnīcās un vispārējo mirstību. Lai vakcīnai būtu vislielākais iespējams, visiem jāvakcinējas!”

Zaiga Alksne-Phillips, ASV

“Nepacietīgi gaidu savu pirmās COVID-19 vakcinācijas kārtu, jo pašlaik neesmu medicīnas aprūpes pirmajās līnijās strādājoša. Vēlos ne tikai pasargāt sevi, savus tuviniekus un draugus, bet atgriezties pie ierastās dzīvošanas un ceļošanas. Ir svarīgi tuvojies 90% vakcinētas sabiedrības vai pārslimojušiem, lai veidotos herd immunity (pūļa imunitāte) un slimību varētu apturēt. Abas, Moderna un Pfizer, vakcīnas ir ļoti līdzīgas, veiksmīgi zinātniski un klīniski novērtētas. Varbūtējās blaknes, kā pampums, apsārtums vai sāpes injekcijas vietā, temperatūra, muskuļu vai galvas sāpes, ir iespējamas līdzīgi citām vakcinācijām, bet nekādā ziņā nav salīdzināmas ar COVID-19 slimību, blaknēm, kas ir zināmas 90% gadījumos pēc pat vieglas saslimšanas ar COVID vai pat nāvi. Ir pierādīts, ka maksimālo imunitāti arī pret COVID vīrusu mutantiem iegūst tikai divas nedēļas pēc otrās potes. Īsti nav vēl zināms, cik ilgi saglabājas imunitāte pēc saslimšanas, cik – pēc potēšanas.

Juris Lazovskis, Kanada

“Vēl neesmu vakcinēts, bet esmu pierakstījies rindā. Ceru šomēnes saņemt pirmo devu. Vēlme sevi pasargāt no kādas slimības ir vakcinēšanās iemesls. Pieaugot zināšanām un informētībai, ir skaidrs, ka vakcinējoties pret COVID, ir iespējams arī pasargāt citus.

Bailes no vakcinācijas (vacca = “govs” latīniski) ir instinktīvas. 19. gadsimtā tika uzsākta efektīva masveida vakcinācija pret bakām – pateicoties angļu ārsta Edvarda Džennera atklājumam. Viņš 1796. gadā ar govju baka izraisītiem strutainiem izdalījumiem vakcinēja pirmo pacientu. Var tikai iedomāties sabiedrības pretestību šādai metodei (bailes

14. decembrī! Mēs visi ar lielu prieku saņemām šo lielisko ziņu. Pēc tam visi gaidījām e-pasta aicinājumu vakcinēties. Saņēmu pirmo Pfizer poti pirms Ziemassvētkiem un nepiedzīvoju nekādas blaknes. Jutos tik laimīgs, atvieglots un pateicīgs, ka saņēmu šo ilgi gaidīto Ziemassvētku dāvanu! Otro poti saņēmu 11. janvārī. Visu dienu pēc tam jutos vesels, bez sūdzībām. Līdz šim potētā roka sāp mazāk nekā pirmo reizi. Mudinu visus izmantot izdevību saņemt šo nepieciešamo pret-COVID vakcīnu, lai glābtu sevi, tuviniekus un visus tautiešus, lai mēs uzvarētu šo pretvīrusa kaķu un dzīvotu atkal veselīgi 2021. gadā!”

BŪT VAI NEBŪT?

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

13. janvārī, atzīmējot 30 gadus kopš 1991. gada janvāra barikādēm, norisinājās konference "X stunda. Barikādēm 30". Tajā piedalījās tā laika aktīvie barikāžu dalībnieki, Tautas Frontes, bijušie valdības un Augstākās padomes pārstāvji, atskatoties uz 1991. gada janvāra notikumiem un caurskatot, galvenokārt, iepriekš vēl plaši neapspriestas tematiskās līnijas – gatavošanos barikādēm un mediju kā ziņneša lomu. Barikādes bija nozīmīgs tautas pašapziņas un gribas izpausmes brīdis, kad cilvēki bija apņēmības pilni nosargāt savu zemi un brīvību.

Savā uzrunā, atklājot konferenci, Valsts prezidents Egils Levits uzsvēra: "Latvijas valsts ilgtspēja balstās pilsoņu valstsgribā, izpratnē par Satversmē ietvertajām vērtībām un gatavībā tās aizstāvēt. Paldies visiem, kuŗi pirms 30 gadiem bija barikādēs un nosargāja mūsu valsti. Paldies visiem, kuŗi jūta līdzīgu devu savu pieniesumu vienā vai otrā veidā, lai barikādes noturētos šajās kritiskajās dienās. Pateicoties jums, šodien – pēc 30 gadiem – mēs dzīvojam brīvā demokrātiskā, nacionālā Latvijas valstī. Jūsu veikums mums šodien ir atskaites punkts un piemērs."

Vēstnieka Džona Kārvaila paziņojums 2021. gada 13. janvārī

1991. gada 13. janvārī, desmitiem tūkstošu Latvijas iedzīvotāju nevardarbīgi izgāja Rīgas ielās, lai celtu barikādes un nosargātu Latvijas jaunās neatkarīgās, demokrātiskās institūcijas no padomju draudiem. Divu saspringtu nedēļu laikā, septiņi cilvēki zaudēja dzīvības, taču padomju vara nespēja iebiedēt aizstāvjus un galu galā pārtrauca konfrontāciju.

Uz mani atstāja neizdzēšamu iespaidu to vīriešu un sieviešu drosme, kuŗi tajā janvārī piepildīja ielas, un daudz, kuŗi stāvēja uz barikādēm vai ieradās ar baļķiem pildītās kravas automašīnās, traktoros un sniega tīrītājos, lai aizsargātu Rīgas sirdi. Vienoti alkās pēc brīvības, viņu drosme bija spēcīgs ierocis ilgajā cīņā, lai noraidītu Padomju Savienības neļikumīgo aneksiju, okupāciju un Baltijas valstu apspiešanu.

Turpmāko desmitgažu laikā Latvija ir apliecinājusi nelokāmu

uzticību brīvībai un demokrātijai, stāvēt līdzās Amerikas Savienotajām Valstīm un NATO sabiedrotajiem un atbalstot kaimiņvalstu un citu tautu demokrātiskos centienus citviet pasaulē.

Kā barikāžu notikumus atspoguļoja ārzemju prese

"Padomju represijas Latvijā", "Padomju spēki sagrābuši Latvijas iekšlietu ministriju", "Vardarbībai un bailēm Latvijā ir seja" – šādi virsraksti tieši pirms 30 gadiem bija lasāmi *The Guardian*, *The New York Times*, *The Washington Post* un citos ietekmīgos ārzemju laikrakstos. Par notiekošo Baltijas valstīs un Latvijā ziņoja arī *CNN*, *BBC* un citi pasaules televīzijas un radio kanāli. Baltijas valstu centienos pēc neatkarības tas bija ļoti svarīgs informatīvs atbalsts, tāpat kā demonstrācijas baltiešu atbalstam, kas notika Amerikā, Austrālijā, Kanādā, Lielbritānijā un vēl citviet pasaulē. Lai ārzemju mediji saņemtu pēc iespējas aktuālāku, precīzāku un izsmelšāku informāciju, lieli nopelni bija Latvijas Republikas Augstākās Padomes Preses centra darbam, tāpat trimdas tautiešu aktivitātēm ārzemēs.

20. janvārī pirms 30 gadiem Maijas Ķuzes veidotajā Latvijas ziņu apskatā Kanadas radio cerību sajūta mijas ar ļoti lielu satraukumu. Maija Ķuze ziņoja par grūtajām dienām, ko Latvijā piedzīvo. Preses namu bija ieņēmuši omonieši, par demonstrāciju baltiešu atbalstam pie Amerikas vēstniecības Toronto, kā arī par 13. janvāra lielo manifestāciju Rīgā, Daugavmalā, kurā piedalījās 600 000 cilvēku. "Manifestācija visai pasaulei nepārprotami parādīja latviešu tautas apņēmību turpināt iet brīvības un neatkarības atjaunošanas ceļu. Šis Latvijas tautas vēsturē lielākās manifestācijas nepieciešamību izraisīja pēdējo dienu drāmātie notikumi Rīgas Preses namā un sarkan-zvaigžņoto desantnieku sarīkotā asins pirts mūsu brāļu tautai – lietuviešiem Viļņā," Ķuze vēstīja pārraidē.

Atvadu vārdi Andrim Slapiņam

Inese Birzniece, kuŗa tolaik strādāja Latvijas Republikas Augstākās Padomes Preses centrā, atceras šodien – agrā 13. janvāra rītā viņai bija jāsniedz intervija *CNN*, pirms tam viņa visu nakti bija strādājusi, tulkojot angļu valodā ziņas par asiņainajiem notikumiem Lietuvā. *CNN* Inesei Birzniecei zvanija no Atlantas Džordžijas štata Amerikā, kad Latvijā bija septiņi no rīta. Bija jāsniedz intervija tiešajā ēterā. "Tas bija pirms mūsu lielā mītiņa, kas bija vēlāk 13. janvāra pēcpusdienā, bet pēc

tragēdijas Viļņā, kur cilvēki bija gājuši bojā un ievainoti. Tajā brīdī – es ievilkto elpu un gandrīz nevarēju parunāt, man bija asaras acīs, jo – tas nogurums, tā neziņa, tā baļu sajūta, kas būs nākotnē... Tās emocijas visas nāca... Bet es saņēmos un turpināju, un, es domāju, tas padarīju tikai to interviju vēl spilgtāku," atceras Birzniece.

Uz 13. janvāra manifestāciju Rīgā jau bija ieradušies aptuveni 15 ārzemju žurnālisti, lielākoties Maskavā akreditētie *BBC*, *The Times* un citu mediju pārstāvji. Inesei Birzniecei viņiem vajadzēja stāstīt par notiekošo Latvijā, sarunāt intervijas un nodrošināt tām tulkojumu.

Latvijas Republikas atzīšanas de iure 100. gadadienai velta 2 eiro piemiņas monēta

20. janvārī Latvijas Banka izlaida Latvijas Republikas atzīšanas de iure 100. gadadienai veltītu 2 eiro piemiņas monētu. Tā ir pieejama tikai suvenīrsaiņojumā un suvenīrkomplektos ar iegādātiem timēkli, informēja Latvijas Banka (LB).

Jaunās piemiņas monētas nacionālās puses grafiskā dizaina autore ir māksliniece Zane Ernštreite. Monētas kopīgās puses autors ir mākslinieks Luks Luikss (*Luc Luycx*), un monētas materiāls un izmērs neatšķiras no citām 2 eiro apgrozības monētām.

Riko Latvijas vēstnieku ikgadējo sanākumi

No 18. līdz 29. janvārim tiešsaistē norisinās Latvijas diplomātisko pārstāvniecību ārvalstīs vadītāju un Rīgā rezidējošo Latvijas vēstnieku ikgadējā sanākums, lai pārrunātu ārlietu dienesta prioritātes un aktuālos uzdevumus, aģentūru LETA informēja Ārlietu ministrijā. Sanāksmes laikā liela uzmanība pievērsta Eiropas Savienības (ES) nākotnes jautājumiem un Latvijas ieguldījumam ES stiprināšanā. Šajā diskusijā piedalās arī Vācijas federālās kanceles parodomnieks ES jautājumos Ūve Koropiuss, kuŗš šogad būs vēstnieku sanāksmes galvenais goda viesis. ES jautājumus vēstnieki apspriež arī ar ES Komisijas ģenerālsēkretāri Ilzi Juhansonī.

Valsts kontroliera amatā ieceļ Rolandu Irkli

Saeima 14. janvārī, par valsts kontrolieri ievēlēja Rolandu Irkli, kuŗš iepriekš bija Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas vadītājs.

Rolands Irklis

Par Irkļa kandidātūru balsoja 53 deputāti, bet pret bija 42. Politikā izvērtās plašas debātes par to, kuŗš no kandidātiem Valsts kontroles vadītāja amatā būtu vislabākais, jo kā kandidāti bija pieteikti arī divi Valsts kontroles padomes locekļi – Edgars Korčagins un Ilze Grīnhofa.

Pārrunā Latvijas un Portugales sadarbības veicināšanu

13. janvārī notika Ārlietu ministrijas valsts sekretāra Andra Pelša attālināta saruna ar jauno Portugales vēstnieci Latvijā Sāru Feronhu Martinsu (*Sara Feronha Martins*). Sarunā valsts sekretārs apsveica vēstnieci ar stāšanās amata un atzīmēja Latvijas un Portugales labās attiecības. A. Pelšs pauda gandarījumu par Latvijas un Portugales diplomātisko attiecību dibināšanas simtgadi šogad, kā arī apliecināja Latvijas interesi aktivizēt vīziņu apmaiņu starp abām valstīm, kad to atļaus epidemioloģiskā situācija.

Parakstīts līgums par atkritumu depozīta sistēmas ieviešanu Latvijā

14. janvārī Valsts vides dienests (VVD) un SIA "Depozīta iepakojuma operators" parakstījuši līgumu par depozīta sistēmas dzēriņu iepakojumam ieviešanu, preses konferencē informēja VVD ģenerāldirektore Elita Baklāne-Ansberga. Līgums paredz depozīta sistēmas ieviešanu nākamā gada februārī un ietver nosacījumus izvīzīto mērķu sasniegšanai un sistēmas ieviešanas uzraudzībai un kontrolei. Līdz janvāra beigām "Depozīta iepakojuma operators" VVD iesniegs detalizētu sistēmas ieviešanas plānu, iekļaujot nepieciešamo sistēmu izveidi, līgumu slēgšanu ar mazum-

tirgotājiem u. c. "Depozīta iepakojuma operators" valdes priekšsēdis Miks Stūrītis informēja, ka kopumā Latvijā tiks ierīkotas 1500 depozīta taras pieņemšanas vietas. No tām 700 būs taromāti jeb automātiskās pieņemšanas vietas, kur varēs pieņemt vismaz 3000 iepakojumu vienības mēnesī. Savukārt 800 vietas būs ar manuālu pieņemšanu un mazāku pieņemtā iepakojuma vienību skaitu.

Veselības aprūpes problēmās vairo nesakārtoto sistēmu

Vairums iedzīvotāju veselības aprūpes pasreizējās problēmās vairo nesakārtoto sistēmu, liecina pētījumu aģentūras SKDS veiktās aptaujas dati. Pērn decembrī iedzīvotājiem tika lūgts vērtēt, kas, viņuprāt, vairojams pie problēmām pasreizējā veselības aprūpē – nepietiekams finansējums vai nesakārtota sistēma.

Vairums jeb 65% aptaujāto atzina, ka šādās problēmās vairojama nesakārtotā veselības aprūpes sistēma. Šādi domājošu iedzīvotāju īpatsvars pēdējos gados ir aptuveni procentiņš, svārstoties pāris procentpunktu robežās. Savukārt aptuveni katrs ceturtais jeb 27% aptaujāto uzskata, ka pie minētajām problēmām vairojams nepietiekamais finansējums. Šādu viedokli paudošu iedzīvotāju īpatsvars lielāks bijis 2003. un 2013. gadā, kad šis rādītājs fiksēts 35% līmenī. Tikmēr astoņi procenti aptaujāto nespēja sniegt konkrētu viedokli šajā jautājumā.

Raimonds Pauls jubileju atzīmē kopā ar domubiedriem

12. janvārī maestro Raimonds Pauls svinēja dzimšanas dienu. Leģendārajam melodiju meistaram un virtuozajam pianistam šajā dienā apritēja 85. Maestro nekad nav slēpis, ka vislabāk jūtas mūzicējot, un tieši tādēļ arī dzimšanas dienas viņš svin uz skatuves. Diemžēl pandēmijas dēļ 85. jubilejas grandiozos svinību plānus un uzstāšanos kopā ar Elīnu Garanču nācās atcelt, taču Pauls nebūtu Pauls, ja kaut ko neizdomātu. Arī šajā dzimšanas dienas vakarā Maestro bija pie klavierēm, lai kopā ar domubiedriem mūzicētu koncertā bez publikas. Dzintaru koncertzālē, ievērojot visus noteiktos ierobežojumus. Kopā ar Raimonu Paulu uzstājās Latvijas Radio bigbends, vokālā grupa *Framest*, kā arī solisti Dināra Rudāne, Ance Krauze, Aleksandrs Antoņenko, Daumants Kalniņš un Intars Busulis.

Mūža balva – Ingridai Edītei Saulītei un Haraldam Ritenbergam

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Kultūras ministrijas organizētā tiešsaistes konferencē tika pasludināti nacionālas nozīmes apbalvojuma – Dejas balvas – pretendenti 12 nominācijās – pretenzenti 12 nominācijās un mūža balvas dejas mākslā saņēmēji – dejas pedagoģe, choreografe un Deju svētku virsvadītāja Ingrīda Edīte Saulīte un baletdejojājs, pedagogs Haralds Ritenbergs.

Nodibināta Pasaules latviešu amatieru teātru savienība

16. janvārī, pēc Latviešu Kultūras centra Birmingemā iniciatīvas tiešsaistē Zoom platformā pirmo reizi pasaules un latviešu teātru vēsturē norisinājās Latvijas diasporas amatieru teātru forums, kura mērķis bija apzināt latviešu teātrus visā pasaulē, pārrunāt savas aktualitātes un apvienot teātru vienā organizācijā – Pasaules latviešu amatieru teātru savienībā (PLATS), informēja Latviešu Kultūras centra Birmingemā pārstāvji.

Forumā uzrunas teica Pasaules Brīvo latviešu apvienības Kultūras fonda valdes priekšsēdis Juris Ķeniņš un Eiropas Latviešu apvienības kultūras nozares vadītāja Lelde Vikmane. No ASV forumā ciemojās Amerikas Latviešu apvienības kultūras nozares vadītāja Valda Grinberga kopā ar Latviešu kultūras biedrības TILTS priekšsēdi Dace Aperāni un valdes locekli Ivetu Gravu, un arī Latviešu fonda priekšsēdi Renāti Kenney.

No Latvijas forumā uz tikšanos bija ieradušies Latvijas Amatieru

teātru asociācijas pārstāvji Daina Kandēvica un Astra Kacena, kas stāstīja savu redzējumu par Latvijas un diasporas amatieru teātru sadarbības iespējām un ieguvumiem.

Astrīda Kairiņa Mūžībā 08.04.1941–13.01.2021

Atvadu vārdos aktrisei teātra zinātniece Rīta Melnace uzsvēra: "Teātra vēsturē viņa ieies kā 70., 80., 90. gadu Nacionālā teātra vadošā aktrise, izcila psiholoģijas un jūtu pasaules atklājēja. Viņa bija ļoti savdabīga personība, man liekas. Kādreiz saka – aktierim ir jābūt amorfam kā tādām māmām, no kā var visu veidot. (...) Viņa bija tā aktrise, kas nebija līdz galam uz skatuves atminama. Un tieši tas viņas noslēpums, manuprāt, arī bija viņas lielākais trumpis mākslā. Jo vienmēr palika, kur iet dziļumā un plašumā."

Astrīda Kairiņa spēlējusi vairāk nekā 90 dažādos iestudējumos, daudzos no tiem galvenās lomas. Kā nozīmīgākās tiek minētas Jūlija Ferenc Molnāra lugas "Lilioms" (1971) iestudējumā, Antonija Rūdolfā Blaumaņa "Skroderdienās Silmačos" (1975), Liena

brāļu Kaudziņu "Mērnieku laiku" (1980) iestudējumā, viņa bijusi titullomā izrādē "Spānijas Isabella" (1983), Spīdola Raiņa "Uguns un nakts" iestudējumā (1985) un, protams, Zane Raiņa "Pūt, vējiņi!" 1968. gada iestudējumā. Visu šo izrāžu režisors bija Alfrēds Jānušāns, bet liela daļa lomu nospēlēja partnerībā ar aktieri Ģirtu Jakovļevu.

Ziņas īsumā

- Oktobrī tikai 1,6 procenti no visiem Covid-19 saslimšanas gadījumiem bija saistīti ar **sociālo aprūpi**, novembrī tie bija jau 7,4 procenti no visiem, bet mēnesi vēlāk to īpatsvars dubultojās un bija jau 13,4 procenti no visiem. Latvijas Televīzijas raidījuma *de facto* izpētītais liecina, ka Labklājības ministrija (LM), kas valstī atbild par sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanu, ar konkrētu rīcību reaģējusi vien trīs nedēļas.

- Zviedrija sākusi strādāt pie labojumiem likumā, kas aizliedz piekļuvi 1994. gadā Baltijas jūrā nogrimušā **prāmja Estonia vramkam**, paziņojis Zviedrijas iekšlietu ministrs Miķaels Dambergs. Varbūt jau vasarā būs iespējams ienirt pie prāmja vraka. Pasažieru vidū bija arī 29 Latvijas iedzīvotāji, no kuriem izglābās tikai seši.

- Administratīvā apgabaltiesa 2020. gada 18. decembrī, saņemot jaunu informāciju, nolēmusi atkārt lietā izskatīšanu par pašreizējā Eiropas Parlamenta deputāta **Nīla Ušakova (Saskaņa)** atļaišanu no Rīgas mēra amata, aģentūru LETA informēja tiesā. Tiesā skaid-

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

ČECHIJA. 12. janvārī Latvijas vēstniece Gunta Pastore kopā ar Lietuvas vēstnieku Laimonu Talatu-Kelpšu un Igaunijas vēstnieci Evu-Mariju Limets rīkoja Baltijas valstu vēstniecību Čehijā 1991. gada janvāra notikumu piemiņas brīdi. Atceroties traģiskos notikumus Viļņā un Rīgā pirms 30 gadiem, Lietuvas vēstniecības dārzā tika iedegts tradicionālais ugunskurs. Piemiņas brīža apmeklētāji simboliski iestādīja neaizmirstulīti improvizētajā Piemiņas dārzā.

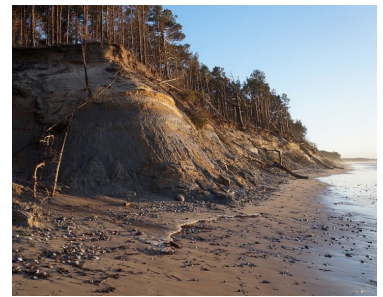

roja, ka lēmums pieņemts, jo Ušakovs tiesā ir iesniedzis lūgumu par lietas izskatīšanas atsākšanu, kurā norāda, ka jau pēc izskatīšanas pēc būtības pabeigšanas viņa rīcībā ir nonākusi jauna informācija, kas esot būtiska lietas iztiesāšanā.

- Rīgas apgabaltiesā beigušās tiesas debates krimināllietā, kurā apsūdzēti Ventspils domes priekšsēdis **Aivars Lembergs (Latvijai un Ventspilij)**, viņa dēls Anrijs un kādreizējais Lemberga biznesa partneris Ansis Sormulis, aģentūru LETA informēja tiesā. Tiesas sēdē tika noraidīts aizstāvja pieņemtais lūgums atjaunot tiesas izmeklēšanu. Tāpat tika noteikts līdzvērtīgs laiks replikai katram debašu dalībniekam – viena tiesas sēde.

- Biedrība "Ziemeļvidzemes ģeoparks" nosauca Latvijas 2021. gada ģeovietu. Šogad par Gada ģeovietu plašas ģeologu un dabas ekspertu aptaujas un balsošanas rezultātā tika izvēlēti **Stalģenes stāvkrasti**, kas atrodas Kurzemē

un ir sešus kilometrus garš jūras krasta posms uz ziemeļiem no Ventspils.

Stalģenes stāvkrasts

- No Līgatnes dabas takām uz jaunu mājvietu Slovaķijā pārvesti divi **Līgatnes dabas takās dzimuši aļņu tēviņi**, aģentūru LETA informēja Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) Līgatnes dabas taku dabas izglītības un komunikācijas speciālists Valters Kinna. Atšķirībā no Latvijas, Slovaķijā aļņu populācija ir ļoti maza, un tie ir aizsargājamo dzīvnieku statusā.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

CITUR IZLASĪTS

Zviedrijā pieņem īpašu Pandēmijas likumu

Zviedrijas valdība 8. janvārī nobalsoja par Pandēmijas likumu, kurš stājās spēkā 10. janvārī

Jaunais likums Zviedrijas valdībai piešķir pilnvaras noteikt ierobežojumus attiecībā uz sabiedriskajām vietām, lielveikalumiem, sporta zālēm, kempingiem, parkiem un plūdmalēm. Līdz šim valdība izdeva tikai rekomendējošus ieteikumus. Jaunais likums dod valdībai pilnvaras saīsināt, piemēram, tirdzniecības centru darba laiku, kā arī apmeklētāju skaitu tajos, paredzot 10 m² katram tirdzniecības centra apmeklētājam, savukārt piedalīšanās privātos pasākumos ierobežota līdz astoņiem cilvēkiem. Sporta un kultūras ministre Amanda Linda norādīja, ka iepriekšējās rekomendācijas bija diskriminējošas attiecībā uz kultūras un sporta pasākumiem, kuŗos bija jāievēro astoņu cilvēku pulcēšanās princips, vienlaikus lielveikalos pirmssvētku iepirkšanās noritēja pilnā gaitā: "Kultūrai un sportam ir daudz stingrāki noteikumi, nekā tie ir sabiedriskā transporta un tirdzniecības centriem." (..)

Jaunais likums ir daudz stingrāks nekā līdzšinējie ieteikumi, taču šobrīd nav paredzēts ieviest

pilnīgu valsts slēgšanu, komandantstundu vai citādi ierobežot konstitucionāli aizsargāto cilvēku pārvietošanās brīvību. Tas stājies spēkā 10. janvārī un būs spēkā līdz 2021. gada septembra beigām.

Opozīcijas partiju pārstāvju lielākie iebildumi ir par to, ka likums būtu bijis vajadzīgs jau agrāk un ka ar jauno stingro ieteikumu stāšanās spēkā vajadzēja domāt par papildu atbalstu tiem uzņēmumiem, kas cietīs no jaunajiem ierobežojumiem.

Lai gan jāpiemin, ka Zviedrijas valdība uzņēmumiem 2020. gadā atbalstu ir piešķirusi divreiz – martā (vairāk nekā 300 miljardus SEK jeb 30 miljardus EUR) un papildus septembrī, kad finanču ministres Margaretas Andersones iesniegtajā budžeta priekšlikumā tika paredzēta vēl viena – 100 miljardu "glābšanas veste" Zviedrijas ekonomikai. Turklāt paredzētais atbalsts paredz samazināt darba devēju izmaksas darbiniekam atļaišanas gadījumos, iespēja darbiniekam atļaišanas gadījumā saņemt līdz pat 90 procentus no algas, kā arī

valsts uz laiku pārņēma slimības atvaļinājuma izmaksas. (..)

Zviedrijas valdības rīcības modelis attiecībā uz pandēmiju ir krasi atšķiries no citu valstu modeļiem. Sabiedrības rīcību noteica Sabiedrības veselības pārvaldes ieteikumi rekomendācijas formā, vērstoties pie katra indivīda personiskās atbildības. Skolas un pirmsskolas bija atvērtas, vienīgi ģimnazijās pavarī tika ieviesta attālinātā apmācība līdz jūnijam. Ievērojot zināmus ierobežojumus, valsts ir bijusi atvērta, samazinot apmeklētāju skaitu kultūras, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos un sporta pasākumos. Lielā mērā Zviedrijas sabiedrība turpināja dzīvi parastajā ritmā. Atšķirībā no citām valstīm mutes un deguna aizsegu lietderību Sabiedrības veselības pārvalde apšauba joprojām, atsaucoties uz vāju zinātnisko pamatojumu, tomēr ar 7. janvārī iesaka tos izmantot sastrēgumstundās sabiedriskajā transportā, uzsverot, ka svarīgi ir izmantot sertificētus aizsargus. Salīdzinot ar Franciju un Spāniju, kuŗas ik pa laikam ir bijušas

pilnībā slēgtas, Zviedrijā saslimušo skaits ir ievērojami mazāks, bet, salīdzinot ar kaimiņiem, tas ir ievērojami lielāks, nekā tas ir, piemēram, Dānijā, Somijā un Norvēģijā.

Vakcināciju pret Covid-19 Zviedrijā sāka 27. decembrī. (..) Zviedrijas vakcīnu koordinators Ričards Bergstrēms decembrī minēja, ka vēl līdz vasarai varētu tikt vakcinēti pieci miljoni

Zviedrijas iedzīvotāju. Lai arī cik nopietna šobrīd izskatās situācija Zviedrijā, tomēr gribētos ticēt sociālo lietu ministrei, kura runā par gaismu pie horizonta.

Gunta Neimane Zviedrijā,
Publikācija patapināta
no *Latvijas Avīzes*
š. g. 15. janvāra numura

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502
marketing@leta.lv
+371 – 672 225 09
www.leta.lv

JURIS
LORENCIS

Mediji ziņo, ka jaunievēlētā ASV prezidenta Džo Baidena inaugurācijas svinību televīzijas pārraidi 20. janvārī vadišot kinoaktieris Toms Henks. Manī šī vēsts uzjundīja senas atmiņas, patiesībā veselu asociāciju gūzmu. Tātad Forests Gamps! Lai arī Toms Henks filmējies teju vai astoņdesmit kinolentēs, man viņš pirmām kārtām asociējas tieši ar Forestu Gampu tāda paša nosaukuma 1994. gada filmā (*Forrest Gump*), režisors Roberts Zemekis). Brīnišķīgs stāsts par vienkārša, naiva, labsirdīga Alabamas puīša dzīvi. Filma vēsta par gaišu, garīgi stipru pasauli, kuŗā uzvar labais. Tā mūs aicina nekad nepadoties, cīnīties līdz galam. Kritiķi atzīmēja, ka Foresta Gampa tēlā koncentrējās labākās amerikāņu tautas rakstura īpašības – godīgums, drosme, uzticība. Patiesībā “Forests Gamps” ir viena no manām mīļākajām filmām, ik pa pāris gadiem es to noskatos vēlreiz. Un ar katru reizi pārlicinos, ka dzīve reiz bija ja ne labāka, tad nesteidzīgāka un cilvēcīgāka gan. Dzīve bez mobilā telefona, bez interneta, sociālajiem tīkliem, *facebook* un *twitter*. Bez Covid-19 vīrusa. Iespējams, ar gadiem kļūstu sentimentāls. Ne-

tieša liecība nenovēršamajam faktam, ka jaunāki nepaliekam.

Joprojām notiek diskusijas par to, kas ir filmas panākumu pamatā. Daži uzskata, ka veidotāji intuitīvi spējuši sajst Amerikas sabiedrībā virmojošo tā brīža politisko noskaņojumu. Citi – ka “Forests Gamps” pats netieši esot veicinājis “konservatīvo revolūciju” un Republikāņu partijas negaidītos panākumus Kongresa un Senāta vēlēšanās 1994. gada nogalē (*The Republican Revolution of '94*). Interesanti, ka filmā Forests Gamps pats ir daļa no lielās vēstures. Viņš satiek Elvisu Presliju, Alabamas gubernatoru Džordžu Vollesu, prezidentu Džonu Kenediju, kuŗo Vjetnamā, saņem medaļu no prezidenta Lindona Džonsona rokām, galvaspilsētā Vašingtonā iekuļas “Melno Panteru” stābā, uzstājas televīzijas šovā kopā ar Džonu Lenonu, Ņujorkā sagaida 1972. gadu. Sastop kārtējo prezidentu, šoreiz Ričardu Niksonu, un kļūst par nejašu liecinieku “Votergeitas skandalam”. Iegulda naudu *Apple* akcijās, nopelna miljonus. Manuprāt, viena no iespaidīgākajām vietām filmā ir kadri ar gaisā lidojošo putna spalvu. Filmā sākumā tā virpuļo vējā, nokrīt pie galvenā varoņa kājam,

tiek pamanīta, pacelta no zemes un ielikta starp grāmatas lappusēm. Savukārt pašā filmas izskaņā spalva nejaši izkrīt no grāmatas un atkal tiek aizrauta debesīs. Šajos kadros mēs varam ieraudzīt paši savu dzīvi, kas it kā nejaši un vienlaikus mērķtiecīgi virpuļo likteņa vējos. Ka pastāv nejašas sakritības, kuŗas mēs varbūt pat nepamanām, bet kas tomēr iespaido mūsu, pat visas planētas likteni.

Intereses pēc ielūkojos *Vikipēdijas* lapā, kas stāsta par “Forestu Gampu”. Viena no visvairāk skatītajām Holivudas filmām, saņēmusi sešas Oskara balvas. Par to nebūtu jābrīnās. Tas, ka režisors Roberts Zemekis pa daļai ir lietuvišu izcelsmes, gan bija jaunums. Izradās, Amerikas kinoteātros filma pirmo reizi izradīta 1994. gada 6. jūlijā. Šis datums manī atsauca citas atmiņas, kas saistītas ar Ameriku un Latviju reizē. Jo tieši 1994. gada 6. jūlijā ASV prezidents Bils Klintonā teica runa pie Brīvības pieminekļa Rīgā. Mirklis, kad ASV vēsture uz brīdi sakusa ar Latvijas likteni. Lūk, fragments no prezidenta runas: “Man ir liels gods stāvēt jūsu priekšā. Esmu pirmais ASV prezidents, kuŗš sper kāju uz brīvas Baltijas ze-

mes. Šodien mēs atceramies to augusta dienu pirms pieciem gadiem, kad jūsu valstu iedzīvotāji sādēvēs rokās, lai vienotos kopējam mērķim. No Tallinas līdz Viļņai jūs bijāt miljons. Jūs pārķāpāt baiļu robežu. Un šeit, šajā laukumā, ko sargā Brīvības piemineklis, cilvēku ķēde atrada savu viduspunktu. Jūs parādījāt pasaules tautām, kāds spēks piemīt Baltijas ceļam. Šodien es šeit stāvu kopā ar jums. Un visu amerikāņu vārdā es ar lepnumu ieņemu savu vietu šajā brīvības ķēdē”.

Paldies prezidentam Klintonam par šiem vārdiem. Savukārt 2016. gada vasarā Rīgu apmeklēja ASV viceprezidents Džo Baidens. 24. augustā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, tiekoties ar triju Baltijas valstu prezidentiem, viņš cita starpā sacīja: “Laikā, kad Krievija atkal kļūst agresīvāka un apdraud savu kaimiņvalstu suverēnās tiesības, NATO patlaban ir tikpat vitāla, kāda tā bijusi jebkad pirms tam. Eiropā joprojām valda agresija, mums visiem jābūt gataviem uz to reaģēt. Tieši to nozīmē 5. pants mēs visi esam gatavi piedalīties. Runa nav tikai par Amerikas Savienotajām Valstīm un Baltijas valstīm, runa ir par mums vi-

siem. Uzbrukums vienai dalībvalstij ir uzbrukums visām dalībvalstīm. Punkts.” Viceprezidenta Baidena vizīte mums bija ļoti svarīga. Krievija nesēn bija okupējusi Krimu, Ukrainas austrumos turpinājās kuŗadarbība. Diemžēl drošības situācija Eiropā, īpaši kontinenta austrumos, kopš Baidena vizītes Rīgā nav uzlabojusies.

Ja Forests Gamps būtu reāls cilvēks, viņam šogad apritētu 76 gadi. Tās ir trīs paaudzes, trīs dažādi laikmeti gan ASV, gan Latvijas vēsturē. Man personīgi ir sajūta, ka aizvadītajā, 2020. gadā ir sācies jauns laikmets, ka dzīve vairs nebūs tāda kā agrāk. Ka mūs gaida baiļu, neiecietības, konfrontācijas, šķelšanās, aizdomu un egoisma laikmets. Cerēsim, ka es maldos. Starp citu – aktieris Toms Henks, kuŗš nekad nav slēpis savas simpātijas Demokrātu partijai, nesēnājās prezidenta vēlēšanās visdrīzāk balsoja par Džo Baidenu. Un es domāju – interesanti, par kuŗu kandidātu – Baidenu vai Trampu – būtu balsojis Forests Gamps? Man liekas, es zinu atbildi. Bet tā labāk lai paliek pie manis.

KĀRLIS
STREIPS

“Atmodas brīvības ilgās un barikāžu ugunskuros rūdījies ne vien tautas raksturs tā labākajās izpausmēs, bet dzimis kopējais, vārdos neizsakāmais un Satversmē neaprakstāmais priekšstats par Latvijas nākotni. Līdz Atmodas garīgam pietuvinājumam vēl gaŗš, nogurdinošs ceļš ejams, un tagad svarīgākais ir tajā nepastāties. Tādēļ tik svarīgi joprojām izmantot Atmodas kodolreaktorā akumulēto enerģiju, meklēt jaunus ceļus, lai piekļūtu barikāžu laikā uzkrātajiem tautas garīgā un morālā spēka krājumiem,” – šis ir citāts no Latvijas Tautas frontes pirmā priekšsēža Daiņa Ivāna teiktā, pieminot tā dēvētos barikāžu laikus, kuŗu trīsdesmitā gadadiena ir pienākusi šogad un šomēnes. Pēc tam, kad 1991. gada 12. janvāra naktī piedzirdīti zaldāti dzina savus tankus pāri miermīļīgiem iedzīvotājiem, kuŗi centās sargāt televīzijas torni Lietuvas galvaspilsētā Viļņā, D. Ivāns vēl nakts tumsā pa Latvijas Radio pauda uzsaukumu cilvēkiem no visas Latvijas pulcēties Rīgā un līdzī vest itin visu, ko varētu izmantot barikāžu celšanai.

Padomju Savienība raustījās pēdējās nāves spazmās, lai gan tobrīd to vēl nevarēja paredzēt. Tā paša gada 2. janvārī tā dēvētie OMON milicijas spēki okupēja Preses namu Rīgā un no turienes padzina visas laikrakstu redakcijas, izņemot tās, kuŗas piederēja okupētās Latvijas Komunistu partijai un komjaunatnei. Jau tajā brīdī situācija valsti

bija kā uz naŗa asmens, jo daudzi cilvēki atcerējās, kā tie paši OMON puīši laikā pēc Latvijas neatkarības deklarācijas pieņemšanas palīdzēja sargāt Augstākās padomes (mūsdienu Saeimas) namu Vecrīgā. Kādu laiku omonieši tautā bija populāri, jo tie it kā palīdzēja kontrolēt un novērst bandītismu un noziedzību. Patiesībā viņi paši bija bandīti un noziedznieki.

Barikāžu uzstādīšana vedās raiti. Timekļa portālā *Vikipēdija*, kam, starp citu, 15. janvārī apritēja 20. jubileja, par to rakstīts: “Automašīnas izvietoja šaurajās Vecrīgas ielās skujņveidā, lai tankiem padarītu neiespējamu to nostumšanu malā. Galvenie pretinieka uzbrukumi tika plānoti no Daugavmalas cauri Doma laukumam, no Bastejkalna gar Pulvertorni un no Torņa ielas caur Jekaba ielu. Šajos virzienos atradās vairākas smago automašīnu rindas. Šajos virzienos bija izlikti arī prettanku “eži”, ko atveda Vecmilgrāvja zvejnieki. Tanku slazdus metināja arī uz vietas.”

Tā bija trauksmaina nedēļa tajā 1991. gadā. Jau 13. janvārī Tautas fronte sasauca plašu demonstrāciju Daugavas krastmalā, kur piedalījās ap 600 tūkstošiem cilvēku. Nākamajā dienā minētie OMON spēki iebruka Vecmilgrāvja milicijas nodaļā, atņemot milicijas darbinieku ieročus, kā arī Mīniskas Augstākās skolas Rīgas filiālē, kur tie piekāva studentus un izlaupīja skolas arsenālu. 16. janvārī OMON

Ieva Akurātere dzied Meŗaparkā. 1989. gads

uzbruka Vecmilgrāvja un Brasas tiltu aizstāvjiem un noŗava Augstākās padomes šoferi Robertu Mūrnieku. Vairāki citi tika ievainoti. Un tad 20. janvārī notika apŗaude pie Latvijas Iekŗlietu ministrijas, kur bojā gāja divi milīci, Sergejs Konoņenko un Vladimirs Gomanovičs, kā arī kinoreŗisors Andris Slapiņš un operātors Gvido Zvaigzne, kuŗi filmēja notiekoŗo. Lode nogalināja arī 18 gadus veco skolēnu Ediju Riekstiņu, kuŗam gadījās tur būt pilnīgi nejaši.

Es pats barikāžu laiku pavadīju Vaŗingtonā, kur strādāju Amerikas latvieŗu apvienībā. Pēc Preses nama ieņemšanas mēs ALAs birojā uzsākām diennakts deŗūras. Mūsu rīcībā bija mūsdienā par nudien archaisku uzskatāmais teleksa aparāts. ASV telekompanijā mums bija “savējās” operātores, kuŗas zvanu uz Latviju varēja savienot pāris

minūŗu laikā, nevis trīs dienu laikā, kā tas varēja būt citkārt. Iepriekŗejo gadu biju pavadījis Latvijā. Arī Tautas fronteī bija “savējās” Latvijas telefonsakaru sistēmā. Amerikā operātores drīz vien iemācījās, kas mēs tādi un kāpēc mēs tik bieŗi zvanām uz Latviju. Bieŗi vien viņas mums vēlēja veiksmi un teica, ka par mums aizlūgs. Vienā rītā pēc nomodā pavadītas diennakts es, līdz kaulam noguris un noŗnurcis, ierados savā *Metropolitan Community Church* baznīcā, kur mācītājs, man nelūdzot, speciāli aizlūdza par Latviju. Par to iedomājoties, man vēl ņobaltdien acīs ir asaras...

Barikādes Latvijā daudz maz palika līdz pat 1991. gada augusta pučam Maskavā, pēc kuŗa mūsu valsts ieguva pilnīgu un starptautiski atzītu neatkarību. 1995. gadā tika izveidots Barikāžu dalībnieku atbalsta fonds,

Atmodas kodolreaktors

kuŗš sāka piešķirt piemiņas zīmes – ar ozollapu motīvu rotāts medaļas, uz kuŗām atŗēlots lauva ar mazāku vairogu ķetnās. 1999. gadā Saeima pieņēma likumu par ņo piemiņas zīmi, nosakot, ka tas ir Latvijas Republikas valsts apŗalvojums, ko piešķir īpaŗa valde. Ir bijuŗi strīdi par to, kuŗam tas pienākas un kuŗam ne. Pēc 30 gadiem barikādes ir kļuvušas visai mītiskas, un droŗi vien ir daŗš labs, kuŗš grib sevi tur pieskaitīt ne īsti pamatoti.

Barikādes varam atcerēties kā iedvesmojoŗu procesu. Pērn Latvijas Radio intervēja kādu kundzi, kuŗa atcerējās: “Katru rītu Radio mājas logi bija gaiŗi un vaŗā, un ņeit spēlēja himnu. Tad laukums pilnībā sastinga, visi pagrieŗās pret Radio māju, vīri noņēma cepures, un visi klausījās. Tā bija katru rītu.”

Dainis Ivāns saka – “Atmodas kodolreaktorā akumulēja enerģiju.” Tas ir kodolreaktors, kuŗa pamatā ir viss Atmodas process. Es Latvijā ierados 1989. gada septembrī un gada gaŗumā ar patiesu izbrīnu un cieņu raudzījos, kā cilvēki veidoja opozīciju militāram, autoritāram un totālitāram reŗimam. Jā, bija arī tādi, kas pieslēŗās Kompartijai un Interfrontei, bet bija Baltijas ceļš, manifestācija Meŗaparkā, kur Ieva Akurātere dziedāja Andŗa un Brigitas Ritmaņu dziesmu “Manai tautai”.

Pirms 30 gadiem tauta no-sargāja savu brīvību, un tas ir pats svarīgākais.

Cilvēki un notikumi, ko neder aizmirst

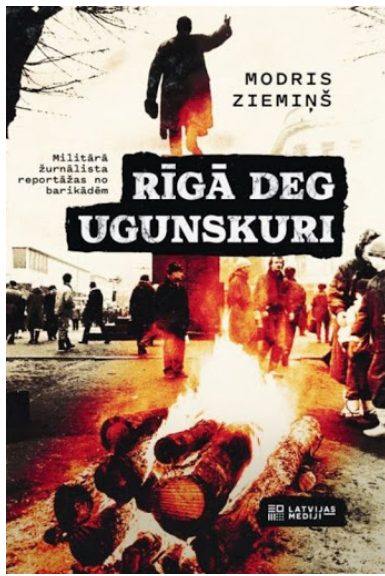
Barikāžu 30. gadadienas atceres priekšvakarā izdevniecība "Latvijas Mediji" laidusi klajā grāmatas "Rīgā deg ugunskuri" papildizdevumu. Tas ir padomju laika militārā žurnālista un PSRS bruņoto spēku pulkveža Modra Ziemeņa reportāžu apkopojums par barikāžu izveidi tieši no armijas virsnieku skatupunkta.

Grāmatas autors pirms dažiem gadiem devies Mūžībā, tāpēc priekšvārdu sarakstījis grāmatas zinātniskais redaktors, Latvijas pirmais aizsardzības ministrs, Latvijas Republikas Augstākās Padomes deputāts, tiesību zinātnu doktors un habilitētais politiķa zinātnu doktors Tālav Jundzis.

"Tas ir ļoti labs vēstures materiāls, tās ir aculiecinieku tā laika liecības un, protams, kā mācību papildlīdzekli skolās to būtu ļoti labi izmantot, bet, saprotams, ka šī grāmata aptver tikai vienu barikāžu sektoru – un tas ir saistīts ar latviešu virsnieku dalību un viņu pienesumu visā šajā barikāžu organizācijā," skaidro Tālav Jundzis. "Šeit priekšplānā ir latviešu virsnieki, kuŗi visi bija savulaik dienējuši Padomju armijā, bija no tās demobilizējušies Atmodas laikā vai padzīti kaut kādu padomju varai nepieņemamu uzskatu dēļ. (...) Rakstot pagājušā gada pavasarī priekšvārdu šai grāmatai, es ar izbrīnu konstatēju, ka tas ir unikāls materiāls – latviešu virsnieku stāstītais par to, kā tika organizētas barikādes, kā šīs barikādes funkcionēja, ka tā nav vienkārši mašīnu, traktoru un cilvēku daudzuma kopums, ka tur militārās zināšanas ir liktas lietā. Barikādes nebija kāds militārs objekts un netika organizēta militāra pretošanās, tieši pretēji – šī nevardarbīgā pretošanās tika veidota, izmantojot militāras zināšanas."

Grāmatu saturiski papildina fotogrāfijas no Valda Semjonova un Andas Krauzes personīgā archīva. Anda Krauze tolaik, būdama jauna fotografe strādāja Latvijas Vēstures muzejā un bija iesaistījies īpašajās brīvprātīgo vienībās, līdz ar ko visur varēja būt klāt. Anda Krauze: "Tanī laikā bija daudz nejausību, šodien es būtu darījusi visu citādi, man būtu bijusi labāka foto aparātūra. Tolaik mums bija tas, kas bija, – ļoti maz, viens objektīvs. Un es jau darīju arī citus darbus, gāju garām un nofotografēju, biju tur klāt, taču tobrīd man nebija doma iemūžināt kādu ļoti vēsturisku laika liecību. Mēs neapzinājāmies, mēs darījām tai brīdī vajadzīgo, bet doma par kādām izstādēm, par to, ka tas būs grāmatās publicēts, nebija!"

"Dāvinājums tautas bibliotēkai" – tā savu ierakstu Modra Ziemeņa grāmatā "Rīgā deg ugunskuri, Maskavā brūk padomju impērija, 1991" sāka Latvijas Avīzes žurnāliste Dace Kokareviča (1957-2019). "Tas ir vispilnvērtīgākais dokuments un laikmeta liecību krājums, ko līdz šim esmu lasījusi par 1990. un 1991. gada notiku-

miem Baltijā," turpināja Dace, norādot, ka uz šīs grāmatas pamata nākotnē varētu veidot kā dokumentālas, tā mākslas filmas. Tālav Jundzis: "Atzišos, līdz Daces Kokarevičas aiziešanai Mūžībā es šo grāmatu nebiju pamanījis. Kādu laiku pēc tam manās rokās nonāca viņas sagatavotie apjomīgie izvilkumi, ko bija iecerēts publicēt atkārtoti. Kā lielu pārsteigumu sev pašam atklāju šajā grāmatā detalizētus aprakstus, kā barikādes veidoja un organizēja Vecrīgā un daļēji arī Zaķusalā pie televīzijas objektiem. To visu atceras nevis vienkārši barikāžu aizstāvji, bet to organizatori un vadītāji. Lasot šos tekstus, katrs vārds mani atsauc arī paša pārdzīvoto un pieredzēto. (...)

Stāstījumu un atmiņu autoriem grāmatā izdēvēs absolūti godīgi, apbrīnojami detalizēti un precīzi, pilnībā atbilstīgi ap-

rakstīt to, kas un kā notika. Tā ir šīs grāmatas galvenā vērtība, un es pilnīgi pievienojos Daces Kokarevičas viedoklim, ka šīs grāmatas materiāls varētu kalpot kādas nozīmīgas filmas uzņemšanai, kas parādītu mūsu tautas varonību un vienotību, intelektu un radošumu krīzes laikā un veselu saprātu, satricinājumus pārvarot. (...)

Daži vārdi par Modri Ziemeņu (1944-2016) un viņa publikācijām. Protams, ļoti intriģējoši – bijušais PSRS bruņoto spēku pulkvedis un PSRS Aizsardzības ministrijas laikraksta *Krasnaja Zvezda* korespondents. Pārceļts dienesta turpināšanai uz Baltijas kara apgabalu laikā, kas sakrita ar Atmodas sākumu. Latvietis. Kā rakstīts *Latvijas Avīzes* 2016. gada 5. oktobra nekrologā: bijis politiski represētais – 1949. gada 25. martā četru gadu vecumā kopā ar māti un četriem brāļiem no dzimtajām mājām Grundzāles pagastā aizvests uz Sibīriju.

Es nedaudz pazinu pulkvedi: gaŗa auguma, stalts, iznesīgs, vienmēr smaidīgs, apsviedīgs un izcili enerģisks. PSRS armijas pulkveža formā regulāri bija redzams Augstākās Padomes sēžu zālē un gaitenī, nekad nepagāja garām, kādu uzmundriņošu vārdu nepārmijis. Tad nu gribot negribot arī mums, Augstākās Padomes Aizsardzības un iekšlietu komisijas deputātiem, t. sk. man kā šīs komisijas priekšsēdētājam, radās vilinājums šo vai to uzzināt par Baltijas kara apgabala aizkulisēm. Atbildes vietā pulkvedis gan parasti atrunājās ar kādu joku vai divdomību.

Foto: Oskars Blathens

Foto: Kara muzejs

Foto: F64

Prof. T. Jundzis: "Lai cieņa barikāžu aizstāvjiem! Lai mūsdienu politiķi biežāk atminas un atgādina arī paši sev, ka tauta atguva neatkarību un tauta viņiem devusi varu valdīt!"

Kara korespondenta pienākumus Baltijas kara apgabalā pulkvedis M. Ziemeņš pildīja gan janvāra barikāžu, gan augusta puča laikā un vēl kādu laiku pēc tam. Neslēpšu – biju pārsteigts, kad 1994. gada nogalē jau pēc padomju armijas izvešanas no Latvijas pie manis Latvijas Zinātņu akadēmijā ieradās Modris Ziemeņš kā civilpersona ar lūgumu sniegt interviju viņa topošajai grāmatai "Kā žņaudza Baltiju". Iepazīstoties ar jau sagatavoto manuskriptu, uzreiz sapratu, cik svarīga Latvijai būtu šāda satura grāmata, ko sarakstījis bijušais padomju armijas pulkvedis, turklāt krievu valodā. Tas bija laiks, kad Latvijai bija vairāk nekā svarīgi atklāt patiesību par notikumiem Baltijā un tās ceļu uz neatkarību – īpaši krieviski runājošai auditorijai un ne tikai Latvijā. Bez kavēšanas piekritu intervijai, kuŗas jautājumi bija tādi, kas ļāva man objektīvi izteikties gan par barikāžu laiku, gan vēlākajiem Latvijas drošības riskiem un apdraudējumiem, sarežģītajām attiecībām ar Krieviju.

Drīz pēc M. Ziemeņa grāmatas publicēšanas krievu valodā, 1997. gadā, iznāca krietni papildināta tāda paša nosaukuma grāmata latviešu valodā. Izdevumam sekoja 1998. gadā publicētā M. Ziemeņa grāmata "Trešā atmoda. Pazīstamas, nepazīstamas un jau aizmirstas sejas: subjektīvas piezīmes uz laikrakstu malām (atkārtots, papildināts izdevums 1999. gadā) un vairākas citas – gan latviešu, gan krievu valodā. Gandrīz visās tajās viens no vadmotīviem – PSRS militāristu un specdienestu pret darbība Baltijas valstu neatkarības atjaunošanas un komunistiskā režīma nosodījums. (...)

Modris Ziemeņš nebija barikāžu dalībnieks. Viņš kā profe-

sionāls žurnālists ar savas grāmatas varoņu acīm un muti barikādes pārsvarā rāda caur augstākās Padomes aizsardzības stāba darbības prizmu. Es nezinu, vai tā ir sagādīšanās, bet lielākā daļa grāmatas varoņu – Aizsardzības stāba locekļi, barikāžu sektoru vai posteņu vadītāji, kuŗi stāsta par barikādēm, – ir virsnieki. Jā, protams, viņi visi bija padomju armijas aktīvā dienesta virsnieki, t. sk. pulkveža vai apakšpulkveža dienesta pakāpē: Auseklis Pļaviņš, Vladimirs Jaronis, Vilnis Zvaigzne, Francis Justs u. c. Viņi savu uzticību Latvijai, riskējot ar savu un savu tuvinieku dzīvību, aplicināja gan barikāžu laikā, gan augusta puča notikumos, gan pēc tam – iekļaujoties neatkarīgās Latvijas valsts militārajās struktūrās. Te varbūt arī slēpjas atbilde uz jautājumu, kas mani sākotnēji pārsteidza: kāpēc M. Ziemeņš nerunāja ar mani vai Operatīvā stāba priekšnieku Odiseju Kostandu. Mēs tolaik bijām politiķi! Augstākās Padomes deputāti, un, iespējams, tāpēc M. Ziemeņš priekšroku deva profesionāļiem militārajā jomā, kuŗu teiktajā par barikādēm vērts ieklausīties ar īpašu uzmanību. Barikāžu organizēšanas militārie aspekti līdz šim bijuši maz zināmi plašākai sabiedrībai." (*Grāmatu iespējams iegādāties www.latvijasmediji.lv*)

Sagatavojuši
Ligita Kovtuna

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL"

MAF
Mediju atbalsta fonds

“Es bēgu pati no sevis, ne no Latvijas”

Valmieriete Gunita Puriņa par atgriešanos Latvijā pēc astoņpadsmit gadu prombūtnes intervijā Sallijai Benfeldei

“Ārpus Latvijas nodzīvoju astoņpadsmit gadus – Īrijā, tad Dubajā un atkal Īrijā. Latvijā atgriezos pagājušā gada vasarā. Aprīlī būs četrdesmit gadu dzimšanas diena, un tagad saprotu, ko es gribu,” saka Gunita. Par ārpus Latvijas pavadīto laiku viņa stāsta atklāti, ar smaidu, brīžiem pat ar ironiju par sevi un saviem uzskatiem par dzīvi. “Tagad esmu mājās, te pat gaiss smaržo citādāk, un te ir mana jūra, kuŗas man tik ļoti trūka, te ir mana vieta. Esmu sapratusi, kas man ir jādara un kādas ir manas vērtības,” viņa saka.

Pirms astoņpadsmit gadiem vēl nebija sācies latviešu lielais darba meklējumu ceļojums uz Eiropas valstīm. Kā izdomājāt, ka jābrauc uz Īriju?

Lēmumu pieņēmu ļoti ātri, tomēr tas ir garāks stāsts. Pabeidzu arodvidusskolu, toreiz profesija saucās veikalvedis, šodien teiktu – kļuvu par pārdevēju. Strādāju mazā, mazitiņā veikalā. Darbs man patika, apkaimē mani pazina, cilvēki labprāt ar mani papļāpāja, bet biju vienīgā darbiniece. Tajā 2002. gada vasarā nostrādāju vairāk nekā mēnesi bez nevienas brīvdienas no astoņiem rītā līdz vienpadsmitiem vakarā. Darbs nebija ļoti smags, jo veikalā bija mazs, bet mana pirmā alga bija 80 lati. Sameloju, ka mana māsa precas, lai dabūtu trīs brīvdienas, un aizbraucu uz Valmieru mājās atpūsties. Atgriezos darbā un atkal nostrādāju trīsdesmit piecas dienas bez brīvdienām. Algā saņēmu 79 latus. Sapratu, ka ar tādu algu es nespēju izdzīvot, ja gribēšu mācīties augstskolā, par mācībām arī nevarēšu samaksāt. Domāju, ka dzīves vairs nav, tad jau labāk nomirt (*smejas*).

Nemeklējāt citu darbu?

Es biju kā tāds tikko izšķīlies cālis, neko nesapratu, par to vispār neiedomājos. Strādāju no sirds. Naudas nav. Augstākās izglītības nav. Kam es esmu vajadzīga? Domāju, ka pārdevējai tā laikam būs vienmēr, bet tā dzīvot taču nav iespējams! Īrēju maziņu dzīvoklīti Āgenskalnā par piecpadsmit latiem mēnesī, man to bija sarunājuši paziņas. Atnācu mājās, skatījos uz Marijas statuetīti, kas laikam bija palikusi no dzīvokļa saimniekiem, raudāju un teicu: “Dievs, es negribu tā dzīvot! Es negribu mātei sēdēt uz kakla! Es negribu no rīta vairs pamosties!” Tā arī aizmigu, raudādama. Un pēkšņi sāk zumēt telefons, pienākusi izziņa. Togad janvārī mana draudzene bija devusies uz Īriju lasīt sēnes. No viņas izziņas nesapņēmu un reizēm domāju, kādēļ viņa man neko neraksta? Un tajā naktī ap trijiem pēkšņi atnāk izziņa: “Kā tev iet?” Un es atbildu: “Tu noķēri mani brīdī, kad es vairs negribu pamosties!” Draudzene atbildēja, ka laikam jau tam manam izmisumam jāķeras klāt un vai es negribu braukt uz Īriju. Atbildēju, ka gribu, savācu naudiņu biļetei un aizbraucu uz Īriju.

Strādājāt tajā pašā saimniecībā, kuŗā draudzene lasīja sēnes?

Jā, un man patika lasīt sēnes. Tu lasi tās sēnes, bet galva ir brīva, ir laiks domāt, prāt. Tāds meditātīvs process. Ja toreiz būtu bijušas iespējas lasīt sēnes, bet reizē plāpāt *Whatsapp* ar draugiem, klausīties mūziku, es droši vien tur būtu nostrādājusi ļoti ilgi. Tomēr nostrādāju tikai kādu pusotru mēnesi un sapratu, ka varētu darīt arī kaut ko citu. Draudzene jau tur bija iejutusies, pazina daudzus, tādēļ viņai jautāju, kādu citu darbu tur varētu atrast. Izrādījās, viesnīcā bija brīva apteksnas vieta, aizgāju tur strādāt. Nostrādāju deviņus mēnešus, sakrāju četrus tūkstošus eiro un atbraucu uz Latviju.

Un sākās dzīves svinēšana?

Tādu naudu vēl nekad pat rokās nebiju turējusi. Divus mēnešus dzīvoju kā niere pa tautiem. Restorāni, klubi, pasākumi. Kad bija atlikusi tikai 300 eiro, sapratu, ka jābrauc atpakaļ. Nomainīju pasi, jo iepriekšējā bija zīmogs, cik ilgi jau esmu iepriekš uzturējusies Īrijā, sarunāju izsaukumu paciemoties, tad Īrijā pieteicos skolā mācīties valodu, lai varētu tur legāli strādāt un mācīties. Pieredzēju, ko nozīmē dzīvot pusbadā, bet tas man par ļaunu nenāca, bija jāklūst stiprākai. Tad nospriedu, ka jābrauc atpakaļ uz mājām, jāsaģaida, kad iestāsīties Eiropas

Gunita Puriņa: “Gribu palīdzēt tiem, kuŗi vēlas atgriezties, bet baidās, nav droši un nevar izlemt, jo saprotu, ka cilvēkiem sev jānotic, ka varēs te dzīvot, pat ja alga mazāka. Un gribu palīdzēt arī tām sievietēm, kuŗas precējušās ar ārvalstniekiem, ar kuŗiem ir kopīgi bērni, grib šķirties un atgriezties mājās kopā ar bērniem. Esmu pārliecināta, ka vienmēr var atrast kādas durvis, kuŗas var atvērt arī tad, ja visas ir it kā ciet. Tiešām gribu palīdzēt.”

Savienībā un tad jau redzēs. Atbraucu, sāku strādāt lielveikalā *Alfa* apavu centrā, nostrādāju trīs mēnešus, un lielākā alga, ko saņēmu, bija 149 lati. Uz darbu un atpakaļ dienā bija jābrauc ar četras reizes. Sapratu, ka ar to naudiņu, ko nopelnu, ilgi nepavilkšu, turklāt Īrijā jau biju pelnījusi tūkstoši mēnesī. Aizgāju uz darbā iekārtošanas centru, tur piedāvāja darbu uz kruīza kuģiem. Valodas es zināju, telpas esmu uzkopusi, tas man derēja. Aizgāju uz darba interviju, viss bija kārtībā, atlika gaidīt pārstāvi no kuģa. Un tad no tā centra man piezvanīja un teica – pārstāvis no Dubajas piedāvā darbu par glābēju pie baseiniem. Jautāju, kas tā Dubaja, un man saka – vai tad Dubaju nezini?!

Skatos internetā – tur taču izskatās kā pasākā! (*smejas*) Tas man der! Bijām cilvēki piedesmit, izvēlējās deviņus, tostarp mani. Tā aizbraucu uz Dubaju. Pat nepaskatījos līgumā un nedomāju, ko nozīmē alga 1260. Tie, protams, bija dirhani, dolāros tas būtu aptuveni 500 dolari, bet to es sapratu tikai tad, kad jau biju aizbraukusi. Strādāju, man tur viss bija jauns, likās, ka esmu nokļuvusi citā realitātē – Paradīzē! Tikai ļoti karsts gan. Jāatzīst arī, biju jauna un dumja, īsta zoss. Iepazinos ar vīrieti no Marokas, un visā tajā zilo ūdeņu un skaistās ainavas sajūsmā apprecējos. Pēc Dubajā nostrādāta gada sapratu, ka man tur ir pārāk karsts klimats, bija problēmas ar ādu, jo tā saule bija pār-

stipru, nekādi aizsargkrēmi īsti nelīdzēja. Varēju aiziet uz citu darbavietu, kur jāstrādā telpās, tur būtu kondicionēts, vēss gaiss, bet, izejot ārā, atkal būtu svelme, un tāds kontrasts katru dienu būtu grūti panesams. Teicu vīram, ka mēs varētu pārcelties uz Īriju, ka esmu tur jau strādājusi. Uz Īriju aizbraucu pirmā, jo nezināju, kā tur oficiāli varēs dzīvot mans vīrs, cilvēks, kas nav eiropietis, – man bija nācies dzirdēt, ka viņš mani tikai tādēļ apprecējis, ka grib nokļūt Eiropā. Vīrs tikmēr atgriezās pie vecākiem Marokā, pēc deviņiem mēnešiem aizbraucu uz Maroku pie viņa, iepazinos ar vecākiem. Aizgājām tur uz konsulātu, visu noskaidrojām par vajadzīgajiem dokumentiem, un vīrs arī pār-

cēlās pie manis uz Īriju. Tajā gadā man piedzima meitiņa, skaista arābu princesīte (*smaida*). 2011. gadā, pēc kopā nodzīvotiem sešiem gadiem, mēs izšķīrāmies. Es tikmēr ēdināšanas biznesā biju kļuvusi jau par menedžeri. Man bija laba alga, divarpus tūkstoši mēnesī, darbs arī labs, meitiņa, – ar vārdu sakot, viss iepriekš notikušais bija tā vērts, biju laimīga. Darbā galvenais bija, ko proti darīt un kā tu to dari. Strādāju lielā benzintankā, kur bija arī ēdināšana, manā komandā bija latviešu meitenes un viena iriete. Turējāmies kopā, jo latvietis latvieti labāk saprot. Mēs bijām tiešām laba komanda.

Kad satikāties, jūs teicāt, ka nauda nav galvenais, ka dzīvošanai vienmēr var nopelnīt, bet mēs gribam pārāk daudz, mums vajag visu. Jūsu stāsts tomēr līdz šim ir bijis par darbu un naudu, kā nopelnīt vairāk. Kas notika?

Satiku latviešu puisi, iemilējāmies. Sirdis lidoja, sapratām, ka esam īstie viens otram. Apprecējāmies. Vīram, tāpat kā man, tā bija otrā laulība, mums abiem no pirmās bija pa meitai.

Viņš mani aizveda uz savu skaisto Bantriju pie okeāna. Kalni, meži. Bantrijā bija sezonas darbi, kad tie beidzās, vaicāju – ko man darīt? Esmu ekspresīva, man vienmēr vajag ar kaut ko darboties. Vīrs labi pelnīja, es pirmo reizi varēju atļauties nestrādāt, ja gribēju, un rūpēties, domāt par sevi. Skatījos filmas, televīzijas raidījumus, sāku lasīt grāmatas, kuŗas nekad nebiju lasījusi, jo nekad nebija laika tādām lietām. Vienmēr esmu bijusi ļoti enerģiska. Tā nu sāku prāt, ka varbūt varu kaut ko mācīties internetā, varbūt internetā ir kāds darbs, ko var attālināti darīt. Atradu kursu, kur bija jāsamaksā, tad jānoklausās divi kursi *online* un jāizlasa divas grāmatas, lai varētu tikt tālāk. Man tas nepatika, nesapratu, ko no manis isti grib. Ar mani tā vienmēr bija noticis – ja kaut ko nesapratu, tad to nemācījos, man to nevajadzēja. Piezvanīju, lai atvainotos un pateiktu, ka naudu atpakaļ neprasu, bet kurš nepiedalīšos, man to nevajag. Sieviete, ar kuŗu runāju, atbildēja, labi, bet, pirms aizej, izlasi, lūdzu, vienu grāmatu. Es to grāmatu izlasīju. Un man bija sajūta, ka esmu atmodusies. It kā kaut kas būtu atvēries. Sāku pati sev jautāt – ja jau viss pamatā ir atkarīgs no tā, kas notiek mūsu galvās, ko mēs domājam, tad kāpēc aizbraucu no mājām uz Īriju? Sāku sevi pētīt, domāt par to, kas es esmu un ko es gribu. Pieteicos mācīties par personīgās izaugsmes kouču*. Mācoties sapratu, ka pirmais klients es būšu sev pati, ka man ir jāmainās. Es nevaru palīdzēt citiem, ja nesakārtošu pati sevi. Man it kā vajadzēja atkāpties malā, palūkoties pašai uz sevi, lai sapratu, kas esmu, ko esmu gribējusi, kāpēc tā esmu gribējusi.

(*Turpinājums 8. lpp.*)

ANNIJA BULLE

Nemainīgi Nr.1 – Jānis Andersons

Šī gada pirmais mēnesis aizrit ar domām par Vitolu fonda tuvojošos 20 gadu jubileju un gandarījumu par paveikto. Ik gadu darbs fondā sākas no jauna, tādēļ īpaši svarīgi ir tas, kuŗš iedēdz pirmo sveici, lai gaisma pļestot tālāk, un palīdzētu īstenot Vitolu fonda mērķi: stipendiju veidā palīdzēt spējīgiem, centīgiem jauniešiem studēt Latvijas augstskolās.

Jau septīto gadu Vitolu fondā pirmo ziedojumu veic Jānis Andersons. Viņa uzticība vienmēr rada drošības izjūtu un iedvesmo arī citus. Sadarbību ar fondu Jānis Andersons uzsāka 2006. gadā kopā ar mammu Sarmīti Andersoni-Šveicu, dibinot tēva Aivara Andersona ģimenes stipendiju. Vēlāk tām sekoja pulks citu stipendiju: vectēva Jāņa Andersona 50 gadu jubilejas, Sarmītes Andersones-Šveicu jubilejas, SIA "Eurosfor Latvija" un Zviedrijas-Latvijas Rotari apgabala stipendija.

Jānis Andersons ir dzimis Zviedrijā, tur audzis, izglitojies, bet, pārņemot Andersonu ģime-

VITOLU FONDS

nes uzsāko biznesu Eurosfor, pārcēlās uz Latviju. Viņš ilgus gadus darbojas Rīgas Hanzas Rotari klubā, bijis apgabala 2401 gubernātors, bet šobrīd ir vecgubernātors. Vārds rotary nozīmē "kalpot pašai ziedīgai", kas saucas ar Jāņa Andersona dzīves vērtībām – dalīties un palīdzēt, īpaši Latvijas studentiem.

Ziedotājs kopā ar mammu Sarmīti Andersoni-Šveicu savām stipendijām izraugās jauniešus, kuŗiem palīdzēt. Viņš ik gadu atrod laiku, lai satiktos ar jauniešiem. Pats arī rūpīgi izraugās jaunas kultūras vietas, ar kuŗām iepazīstina savus stipendiatu un aicina uz svētku vakariņām izcilos Rīgas restorānos. Kopā pavadītais laiks paskrien nemanot, jo Jānis Andersons katram stipendiatam dod uzdevumu sagatavot jautājumus. Tā ikkatrs ir saņēmis nevēlētu uzmanību no ziedotāja un pārvarējis savu kautrību. Sarunas risinās brīvi,

un jauniešiem ir iespējas iepazīt ziedotāja humora šķautnes.

Jānim Andersonam ir pamatots iemesls lepoties ar saviem izskolotajiem 60 stipendiatiem. Viņu vidū ir dažādu nozaru speciālisti. Absolvente Elīna Ločāne ir ieguvusi doktora gradu fizikā un šobrīd strādā uzņēmumā Dyno Therapeutics, kuŗā mākslīgo intelektu pielieto ģenētiskajā terapijā, savukārt izskolotais

Armands Sebris ir Organiskās ķīmijas tehnoloģijas institūta jaunais zinātnieks. Stipendiāts Valdis Skotelis ir Latvijā atzīts anesteziologs-reanimatologs. Vairāki Jāņa Andersona stipendiatu sekojuši ziedotāja piemēram un atgriezušies fondā kā ziedotāji, īstenojot dzīvē Vitolu fonda pamatideju: "Ar izglītību dzīvē sasniegt tādu līmeni, lai varētu nākotnē palīdzēt citiem!"

Īpašs ir viņa izveidotais lekciju cikls stipendiatiem "Ko tev neie-māca skolas solā", kas norisinās jau 11 gadus. Tajā dažādi lektori ir aicināti pastāstīt savu dzīvesstāstu un iedvesmot jauniešus. Kā noslēguma *saldais ēdiens* ir paša Jāņa Andersona uzruna, kas vienmēr priecē ar ļoti trāpīgiem dzīves novērojumiem. Piemēram: "Nauda ir kā mēsli, kas vienā kaudzē nedod nekāda labuma, bet, kad tos izkaisa zemei pāri lielā platībā plānā kārtiņā un tiem uzlīst svaigs pavasara lietus, tad tie zemi padara ļoti auglīgu. Tikai tad tiem ir kāda vērtība. To pašu var teikt par labklājību – ja tā ir pārāk koncentrēta spožās mašīnās, dārgos kažokos, nenormāli dārgās mājās, jachtās vai milzīgi dārgās lidmašīnās, tad tas ir samērā *neapērtēlīgi*. Tad jāsaka, ka tie mēsli nav devuši nekāda labuma. Bet ja tas tiek izplatīts pa lielu platību, ir ļoti, ļoti labi. Tad tas veicina izaugsmi."

Esam ļoti pateicīgi ziedotājam par uzticību un pirmā "domino kauliņa" pastumšanu tuvāk mūsu mērķim.

"Es bēgu pati no sevis, ne no Latvijas"

(Turpināts no 1. lpp.)

Sapratu savas bailes, nedrošību, to, ka vienmēr izmisīgi esmu baidījies, ka nepietiks naudas, lai izdzīvotu. Un sapratu, ka no Latvijas aizbraucu ne jau tādēļ, ka Latvija tā sliktā, nepareizā, ļaunā. Ne jau no Latvijas es bēgu. Es bēgu pati no sevis, no savām bailēm. Izanalizēju sevi, savu dzīvi, pabeidzu kursus, saņēmu diplomu.

Kā izlēmāt atgriezties mājās?

Daudzi latvieši sāka atgriezties mājās, it sevišķi tās ģimenes, kuŗās vīri strādā IT nozarē, jo tad var strādāt no jebkuŗas pasaules malas. Nodomāju – es varēju pārprogrammēt savu personīgo datoru – galvu, es varēju izņemt ārā kaitīgās, bojātās programmas, vai es nevaru atgriezties mājās, strādāt ar savu jauno programmu galvā, jo man vairs nav bailes?

Vīrs jau sen bija Vangažos ielējis pamatus mājai, tas sapnis atgriezties nebija nekas jauns. Teicu vīram, ka mēs varētu domāt par atgriešanos, jo man vairs nav tās nedrošības, kas agrāk. Man nav jāgaida, ka man kāds kaut ko iedos. Galu galā – vai tad atgriežoties mājās pēc tam, kad pusi dzīves esi pavadījis citur, kādam tev jāiedod viss gatavs!? Jā, man ir mīļa māte, māsas – divas gan es aizvilku uz Īriju, viņas sākumā auklēja manu meitu, tad izlēma palikt.

Es atgriezos, vīrs ar abām meitenēm pagaidām palika, jo meitai jāpabeidz devītā klase, vīram ir ļoti labi atalgots darbs. Es kādu laiku pastrādāju nelielā benzintankā, bet tad aizgāju, jo man tur bija garlaicīgi, maz darba. Noīrēju vienistabas dzīvokli. Varēju palikt pie mātes, jo viņa dzīvo savā mājā, bet gribu

Kāzu dienā ar meitām

pati tikt galā. Un man ir tiesības dzīvot sev, dzīvot tā, kā to gribu, ģimenei ar to pāri nenodaru.

Vai nav grūti pierast? Latvijā ikdienu ir atšķirīga...

Nē, es uzreiz te jutos kā mājās. Man gan arī Īrijā nebija svešnieces, atstumtās sajūta. Sākumā tērēju naudu, daudz nedomājot, tērēju, kā biju pieradusi.

Un tad sapratu, ka man taču to visu nevajag, kāpēc nepārtraukti kaut kas jāpērk!? Jā, alga benzintankā nav salīdzināma ar algu Īrijā, bet es mierīgi apšēdos, uzrakstīju, kādi rēķini jāmaksā, cik paliek pāri un sapratu, ka ar atlikušo naudu var izdzīvot, ja visu laiku nestaiģā pa veikaliem un nepērk gandrīz visu pēc

kārtas. Zinu, ka man var teikt – viegli runāt, ja vīrs labi pelna. Tā nav, vīrs naudu deva dažus pirmos mēnešus, tagad vairs no viņa neņemu. Aizgāju no benzintanka, tagad darbojos kā koučs. Un vienmēr varēšu atrast kādu darbu, ja ar koučingu vien nevarēšu iztikt.

Gribu palīdzēt tiem, kuŗi vēlas atgriezties, bet baidās, nav droši un nevar izlemt, jo saprotu, ka cilvēkiem sev jānotic, ka varēs te dzīvot, pat ja alga mazāka. Un gribu palīdzēt arī tām sievietēm, kuŗas precējušās ar ārvalstniekiem, ar kuŗiem ir kopīgi bērni, grib šķirties un atgriezties mājās kopā ar bērniem. Esmu pārliecināta, ka vienmēr var atrast kādas durvis, kuŗas var

atvērt arī tad, ja visas ir it kā ciet. Tiešām gribu palīdzēt.

**Koučings – metožu kopums mērķu apzināšanai un sasniegšanai; koučs – cilvēks, kuŗš vada nodarbības, koučs nesniedz padomus, bet uzdod jautājumus, palīdzot nonākt līdz atbildēm un risinājumiem.*

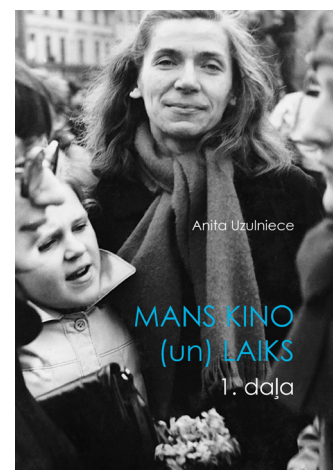
Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL"

MAF
Mediju atbalsta fonds

WWW.LAIKAGRAMATA.LV

ANITA UZULNIECE „MANS KINO (UN) LAIKS”

288.lpp., bagātīgi ilustrēta

Laikā, kad vairāk kavējamies atmiņās, nevis piedzīvojam vizuālās un skaņu mākslas klātienē, grāmatu draugus iepriecinās šis izdevums. Ārzemju latviešiem īpaši patiks apraksti par filmām, kas stāsta par mums, pasaules vējos izkaisītajiem, – par krokodilu mednieku Dandiju, Livonijas pusķēniņu fon Fitinghofu, filmu „Es esmu latvietis”, kur vienuviet vai visas latviešu slavenības – Vaira Viķe-Freiberga, Gunārs Birkerts, Laila Freivalde, Austris Grasis, Valdis Kupris, Andris Kārklīņš...

Cena: 20,- EUR

FRAGMENTS NO TOPOŠĀS GRĀMATAS

SILVIJA GRIGULIS DŽONSA

Un ko nu?!

(Turpinājums no Nr. 2)

Ritas tēvs bija jūras kuģu kapteinis, un arī viņš bija nolēmis vest savu ģimeni uz Angliju, pie kam tūlīt. Rita bija mana vislabākā draudzene un es patiešām biju bēdīga un jau tad zināju, ka ļoti skumšu pēc viņas. Man gribējās sarīkot Ritai kaut ko īpašu. Pārtraukumā visiem klases biedriem ierosināju sapulcēties un pastāstīju, ka mēs varētu sarīkot Ritai atvadu ballīti. Mēs katrs varētu atnest kādu ēdienu, dzērienu un spēļu ideju un ballīte notiktu mācību stundu laikā. Piekodināju, ka nevienam citam par to nedrīkst stāstīt.

No rīta mēs Ritu vedām uz sporta laukumu, kur viņu gaidīja pārsteigums. Iedomājieties, cik šokēti bija skolotāji, kad stundām sākoties neviens pietās klases skolēns nekur nebija atrodama. Neviens!

Kad atgriezāmies, es tiku norādīta kā vainīgā un man nācās doties uz skolas direktora kabinetu. Tur direktors mani iztaujāja un es paskaidrēju, ka Rita aizbrauks no nometnes jau rīt un šī bija vienīgā un pēdējā diena, kad mēs varējām viņai nodot laba vēlējumus dzīves turpmākajam posmam. Es arī atzinos, ka mēs ar nolūku nevienam nelūdzām atļauju un nevienam par to nestāstījām, bet tikai tāpēc, ka jau iepriekš zinājām – atbrīvojums no stundām mums netiks dots.

PASTA BALODIS

Pēc pārcelšanās uz Angliju, čakli sarakstījos ar draudzenēm, kuras vēl bija palikušas Vācijā. Vēstules tolaik ceļoja no Libekas gan uz *Stone on Trent*, gan Alsageru un atpakaļ. Arī pirms tam, kad vēl dzīvojām Vācijā un mums ne reti nācās pārcelties no vienas nometnes uz citu, sarakstīšanās bija vienīgais veids, ka vienam otru nepazaudēt.

Atvadas no draugiem nebija priecīgi brīži, taču tie bija neizbēgami. Liktenis mūs bija saveidis kopā, un liktenis mūs izšķīra, bet mums tik ļoti gribējās zināt, kur katrs nokļuvis un kā viņam klājas. Dažas manas draudzenes bija palikušas vecajās nometnēs, citas jau devušas uz pārcelšanās apmetnēm, tāpēc vēstules tika sūtītas arī no Mīrvikas uz Vendorfu, bet citi, līdzīgi kā es jau bija izceļojuši uz tālākām zemēm.

Mēs rakstījām par visu, kas 12–13 gadu vecumā mums likās svarīgs: par dzīvi nometnē, mācībām, ballītēm, strīdiem. Dažas no vēstulēm esmu saglabājusi.

Kad 1949. gadā latvieši sāka izkļūt pa pasuli un mēs bijām jau pārcēlušies uz Angliju, saņēmām vēstuli no Judītes, kas no Libekas man raksta uz Stoku: “Olga ir vienīgā meitene, kas no jums šeit ir palikusi. Sarmuks arī brauks uz “*England*”. Mēs vēl nezīnām uz kuriem brauksim. Bet drīz jau būs jāsāk kustēt. Vija

brauks uz Austrāliju. Laikam drīz vien.”

Kādā citā vēstulē Judīte apraksta svarīgu sarīkojumu: “Vakar Libekā viesojās sūtnis K. Zariņš. Mūsu nometnē gan viņš nebija, bet otrās divās gan. Uz Mīzenes nom., tas ir uz to kura ir aiz pilsetas, mums vakar bija jāiet stāvēt goda sardzē. Es stāvēju netālu no skatuves tā, ka varēju labi redzēt. Uzstājās ar priekšnesumiem vietējie mākslinieki.”

Atkal citā vēstulē viņa raksta par to, ka sākusi mācīties ģimnāzijā un dzīvo internātā: “Dzīvojam vienā istabā 7 skuķi. Jautro kompānija. Vispāt iet ļoti jautri. Tagad ir brīvlaiks 1. ned., jo ir beidzies pirmais trimestris. Es šoreiz paliku 3. vietā. Pamatsk. arī beidzu kā trešā. Piecinieku gan samērā maz. Tikai trīs! Tic. māc., latīņu v. un algebrā.”

Draudzenes rakstīja arī par savām likstām un strīdiem. Vistrakāk bija gājis manai draudzenei Olgai, kas bija ļoti apvainojusies uz saviem skolas biedriem. 1948. gadā viņa uz pārcelšanās nometni Vendorfā man rakstīja no Mīrvikas: “Mūs abas ar Veltu nosauca par “utainām”.

Šādi aizvainotas abas meitenes nebija gājušas pat uz Kalpaka dienai veltīto piemiņas sarīkojumu. Galu beigās daļa klases biedru bija nostājušies Olgas un Veltas pusē, bet citi vēl turpinājuši apsaukāties. “Viss tas pretējais bars ākstās un kratās, tira savas drēbes, lai mēs nepielaižām tās “utis”, vēstulē žēlojas Olga.

Vēl viena mana draudzene – Teika pēc Vācijas nometņu laika kopā ar vecākiem aizbrauca uz Ameriku. Tikai īsu brīdi pēc ierašanās jaunajā mītnes zemē, par saviem pirmajiem iespaidiem viņa stāsta:

“Apkārtne nav neviena dīpiša. Un tā ka mēs te esam pirmie, tad vēl pēc mēneša mūs nāk apskatīt kā kaut ko sevišķu. Apmeklētāji man sadāvināja kleitas un apakšsvārkus.”

“[...] viņi laikam domā, ka mēs neko ne zinām, ne jēdzam. Citi aprasās, vai Eiropā ir elektrība, radio, klozeti, telefoni? Vispārīgi viņi izliekas ļoti gudri, bet vairāk par savu auto un traktoru neko nezina, grāmatas nav, lasāmviela tikai tā, kas ir avīzē.”

UZ NAŽA ASMENS

Bīstami balansējot uz pietās stāva palodzes, man bija ātri jāizlemj – lēkt vai nelēkt.

Ja lēkšu, tad lejā man bija visas iespējas nokrist uz betona bruģa un nosisties. Es paskatījos atpakaļ un sapratu, ka vajātāji jau ir pie durvīm. Tūlīt viņi būs klāt! Skrienot šurp pa visām šīm kāpnēm un daudziem garajiem koridoriem, es biju gluži bez elpas. Tagad, ar vienu roku pieķērusies pie nestabilā loga roktura, es uztraukumā domāju: “Ko šie briesmīgie vīrieši ar mani darīs, ja mani noķers?”

Es atcerējos, ka šī nav pirma reize un es jau vairākkārt esmu bijusi līdzīgā situācijā. Arī tad es

nezināju, kas un kāpēc mani vajā? Vainīgais, ko es sapratu, ka man jābēg un es skrēju, un skrēju, un parasti tas beidzās kaut kur ļoti augstu. Pagājušajā reizē es biju tikusi torņa smailē un arī toreiz vienīgā iespēja bija lēkt no tā zemē. Es lēcu. Es kritu un tad redzēju sevi lidojam, izstieptām rokām ligani slidot uz priekšu. Mani nesa viegla vēja vēsma, tomēr es pati varēju izvēlēties lidojuma virzienu un ātrumu. Kad atskatījos, es redzēju, ka mani vajātāji acis ieplētuši skatās uz cilpu, kuru veidoju dzidrajās zilajās debesīs, pirms lēnām nolaidos zaļā laukā. Tad es pamodos.

Acimredzot sapnis atkārtojās. Jā, tas bija sapnis, kurā šie ļaunie cilvēki varēja parādīties jebkurā laikā, vietā un atkal turpināt mani vajāt. Viņi dzinās man pakal un varēja nodarīt man pāri. Kaut kas ar to bija jādara.

Bet vai tas bija sapnis? Notiekošais šķita tik reāls. Es sajutu karstumu un šausmās nodrebēju, kad izdzirdēju rupjas balsis kliedzam tepat, man gluži blakus.

Joprojām ar vienu roku turoties pie atvērtā loga, ar otru sev iekniebu, lai noskaidrotu, vai patiešām neģuļu. Es nepamodos. Tas nebija sapnis!

Es pagriezos un ieskatījos acīs saviem ienaidsniekiem. Viņi aplusa, apstājās no pāris metru attālumā un vēroja katru manu kustību. Redzēju, ka viņiem nebija ieroču, tikai nūjas un runģas. Man nebija nekā. Ko nu?!

Es nolēcu no palodzes un pakēru turpat blakus stāvošo elek-

trisko gludekli. Satvēru tā vaidu, pagājos uz priekšu un sāku griezt to virs galvas kā laso. Smagais gludeklis rinķoja arvien ātrāk un ātrāk. Tas sāka pat draudīgi šņākt. Lēnām, bet drosmīgi es devos uz priekšu un soli pa soli tuvojos saviem vajātājiem.

Vīrieši viens pēc otra bēga ārā pa atvērtajām durvīm. Pārsteigta un nespēdama noticēt, ka esmu tos aizbaidījusi, es sev atkal iekniebu. Šoreiz patiešām pamodos savā siltajā, mikstajā gultā. Sapni par vajātājiem nekad mūžā vairs neesmu redzējusi.

ANGLIJA

Tētis aizbrauca uz Angliju 1947. gadā.

VIENA GARA TURKU PUPA

Bērnībā, kad sākām kādu spēli un vajadzēja noskaidrot, kurš to sāks, mēs ņemām talkā skaitāmpantiņu:

Viena gara turku pupa
Ceļoja uz Angliju.
Anglija bij' aizslēgta
Un tā atslēg' nolauzta.
Viens, divi, trīs;
Nu tu esi brīvs!

Mēs devāmies un Angliju 1948. gadā.

PIRMIE IESPAIDI

Bija pienācis 1948. gada oktobris, kad beidzot bija sakārtoti arī mūsu vecmāmiņas dokumenti. Mēs pametām Vāciju un ar kuģi devāmies uz Harvicu (*Harwich*) Anglijā.

1948. gada vasara. Tētis jau prom. Mamma un mēs – Silvija, Andrejs un Viktors caurlaides nometnē Vācijā

Vilciens, kas veda uz Londonu pūta melnus dūmus to cilvēku sejās, kuri sēdēja pie atvērtā loga miksti polsterētajās kupejās. Tās bija domātas astoņiem cilvēkiem, ar bīdāmām durvīm uz šauru koridoru. Mūsu ģimene ieradās pelēkā, kvēpiem aplīpušajā un aukstajā dzelzceļa stacijā ar nosaukumu Svētā Pankara (*St. Pancras*). Tur mums norādīja, kurp doties tālāk un katram iedeva mazliet naudas. Bērni kopumā saņēma desmit šilīņus. Es turēju sīknaudu plauktā un ar lielu interesi pētīju monētas. Trīs peniju gabals man patika visvairāk. Tas bija sinepju krāsā, biezs un smags, ar nošķeltiem stūriem. Tas nebija apaļš kā pārējās monētas un vienā pusē tam bija karaļa Džordža VI attēls. Es prātoju, ko varētu nopirkt par tik skaistu valūtas gabalu. Arī pārējās monētas bija neparastas. Penija monēta bija lielāka no visām. Bija arī fārtings, maza monētiņa, uz kuras bija attēlots sarkankrūtītis un tās vērtība bija viena ceturtdaļa no penija. Pavisam drīz uzzināju, ka par trim fārtingiem vai trīs ceturtdaļām penija es varētu nopirkt maizes bulciņu. Bija arī citas monētas – puskrona, florīns un tanners.

Uz Alsageru (*Alsager*), nelielu ciematu septiņu jūdžu attālumā no Krēvas (*Crewe*) Češīrā (*Cheshire*), mēs ceļojām tumsā un nonācām galā, kad bija jau pavisam vēla nakts stunda. Tur mūs izmitināja EVW (Eiropas Brīvprātīgo darbinieku) hosteli, kas, manuprāt, bija veco Jūras spēku virsnieku kazarmas. Mūsu apmešanās vietā bija trīs divvietīgas istabas ar divām vienvietīgām gultām, diviem skapīšiem, nelielu drēbju skapi un izlietni pie sienas. No krāna tecēja karsts un auksts ūdens, un krāni bija katrā istabā. Kāda greznība!

Es biju vienā istabā ar Andreju, otrā apmetās vecmāmiņa – ar mazo Viktoru, bet mammai bija pašai sava – trešā istaba.

Ēdnīcā mēs satikām pazīstamus cilvēkus no Vācijas, kuri šeit bija pavadījuši jau vairākus mēnešus. Viņi teica, ka ēdiens esot labs, bet vienmuļš. Vai par to vajadzēja sūdzēties? Manuprāt, vispār bija labi, ka ir ko ēst.

Ēdnīcā viss darbojās ļoti neierasti. Vienā rokā turot nazi, dakšiņu un karoti un otrā – krūzi, mums vajadzēja stāvēt rindā. Pēc tam no trauku kaudzes katrs paņēma vēl pavisam siltu šķīvi, ko rindai virzoties pa leti slidinājām uz priekšu. Ēdienu izsniedzēja letes otrā pusē šķīvjus salika visāda veida neparastus ēdienus. Pirmais bija apdedzināts maizes gabals, ko sauca par grauzdiņu, nākošais – tējkarote ar mazām sarkanām pupiņām, kuras nekad savā dzīvē nebiju ne redzējusi, ne garšojusi. Turklāt pupiņas bija apmaisītas tomātu mērcē. Olas ar speķi bija garšīgas, bet marmelāde bija ļoti divaina. Tā bija rūgta un pagatavota no apelsīna mizām. Biezputru es, protams, pazīnu.

(Turpinājums sekos)

Barikādēm – 30

ANDRIS KĻAVIŅŠ

Barikādes nebija nekāds mūzikas festivāls ar instalācijām no dzelzsbetona!

(Turpināts no 1. lpp.)

Krievijas Federācijas (KF) Augstākās Padomes priekšsēdētājs Boriss Jeļcins paraksta aicinājumu KF dienotiem karavīriem nepiedalīties akcijās Baltijas valstīs. Vitebskas divīzijas komandieris atsakās dot pavēli maršam uz Rīgu.

14. janvārī OMON uzbrūk Vecmīlgrāvja tilta sargiem. Atklāj uguni pie Brasas tilta, sašaujot un nodedzinot 17 automašīnas. 15. janvārī OMON turpina ārdīties un uzbrūk Rīgas Policijas skolai Āgenskalnā. Pēcpusdienā ASK stadionā notiek Interfrontes mītiņš, kurā pieņem rezolūciju par Vislatvijas glābšanas komiteju un varas pārņemšanu. Dienu vēlāk Vecmīlgrāvī tiek nošauts Satiksmes ministrijas šoferis Roberts Mūrnieks. Latvijas valstiskuma pretinieku aktivitātes kulmināciju sasniedz 20. janvārī ar uzbrukumu Iekšlietu ministrijai. Tiek ievainoti Bauskas miliči, kas to apsargā. Apšaude turpinās ārpus ministrijas ēkas, pāri Bastejkalnam trasējošās lodes lido Vecrīgas virzienā. Dežūrpostējos Bastejkalnā krit miliči Vladimirs Gomonovičs un Sergejs Konoņenko, jauniets Edijs Riekstiņš, kino operatori Andris Slapiņš un Gvido Zvaigzne (mirst slimnīcā no ievainojumiem 5. februārī.) Viena no versijām vēsta, ka uzbrukumā bez OMON piedalījās arī VDK

specvienība ALFA, kuras uzdevums bija šaut uz OMON, izraisot nekārtīgu šaudīšanos un chaosu, kas kļuva par ieganstu M. Gorbačovam ieviest Baltijas valstīs tiešo prezidenta pārvaldi un ievest armiju.

22. janvārī barikādēs iet bojā Ilgvars Grieziņš. Kopā Barikādēs bija septiņi kritušie un 14 ievainoti. 25. janvārī pasludināja par sēru dienu, notika 20. janvārī kritušo bēres. Pēc tam daļa no barikāžu aizstāvjiem sāka doties mājās, bet pilnībā barikādes nojauc tikai pēc puča izgāšanās augstā.

Sportisti uz barikādēm. Pāršķirstot Dienasgrāmatu

No Sporta komitejas

Tautas frontes grupas vadītāja Andra Kļaviņa atmiņām

Kad sākās janvāra notikumi un Rīgā sāka būvēt barikādes, man kā TF grupas vadītājam FKSK (Fiziskās kultūras un sporta komiteja) priekšsēža vietnieks Dauris Znatnajs uzdeva organizēt stābu Tērbatas ielā 4, lai veidotu sportistu vienības svarīgu objektu aizsardzībai Rīgā. Par militāriem jautājumiem konsultējāmies ar Padomju armijas rezerves pulkvedi Ausekli Pļaviņu, kas strādāja MP Fiziskās kultūras un sporta komitejas autobazē. FKSK iekārtojām guļamvietas uz vingrošanas matračiem. Pa radio aicinājām sportistus no rajoniem

maisiem, iegāju Ministru Padomē pie apsardzes priekšnieka majora Juŗa Vectirāna (tagad brig. ģenerālis), lai saņemtu uzdevumus un norādes. Tur bija arī mūsu bobslejisti no Viļņa Baltiņa otras sportistu komandas. Vectirāns, norādot uz miličiem, ironiski piebilda: "Ja kas sāksies, puse no miličiem, iespējams, pietaisis bikses. Tad tavi sportisti tiks pie ieročiem." Mūsu sportistu grupa izveidoja ķēdi, atbīdot ļaunu pūli no pieminekļa. Es, izmantojot skaņas pastiprinātāju (megafonu), mēģināju pārliecināt iekarsušos jauniešus uz balķu kravām, ka to tikai mūsu ienaidnieki gaida, lai sāktos nekārtības. Gaisotne bija ļoti nokaitēta, un varējām atviegloti ieelpot, ka interfrontiešu Ļeninam domātās puķes tika pasniegtas turpat stadionā Rubikam un Alksnim.

Kādu nedēļu dzīvoju kā kara laikā, naktis patruļās, tad pagulēju turpat Komitejā uz matrača, no rīta pakārtoju volejbola lietas, saņēmu zvanus no barikāžu stāba, no rajoniem ieradās jaunas sportistu grupas, nāca arī rīdzinieki. Bija arī pazīstami treneri, kas manam aicinājumam atteica...

Biju iebrācis mājās nomazgāties. Juris Rubenis pārtrauca TV "Labvakar" raidījumu, paziņojot, ka *Melnās beretes* (OMON) uzbrūk Iekšlietu ministrijai. Steidzos uz stābu. Pie Vērmaņdārza uz Iekšlietu Ministrijas pusi, jautri

čalodami, devās piedzīvojumus alkstošu puišu bariņš, bet tur vēl atskanēja pa šāvienam. Mēģināju viņus atturēt, preti saņemot kādu nievājošu repliku.

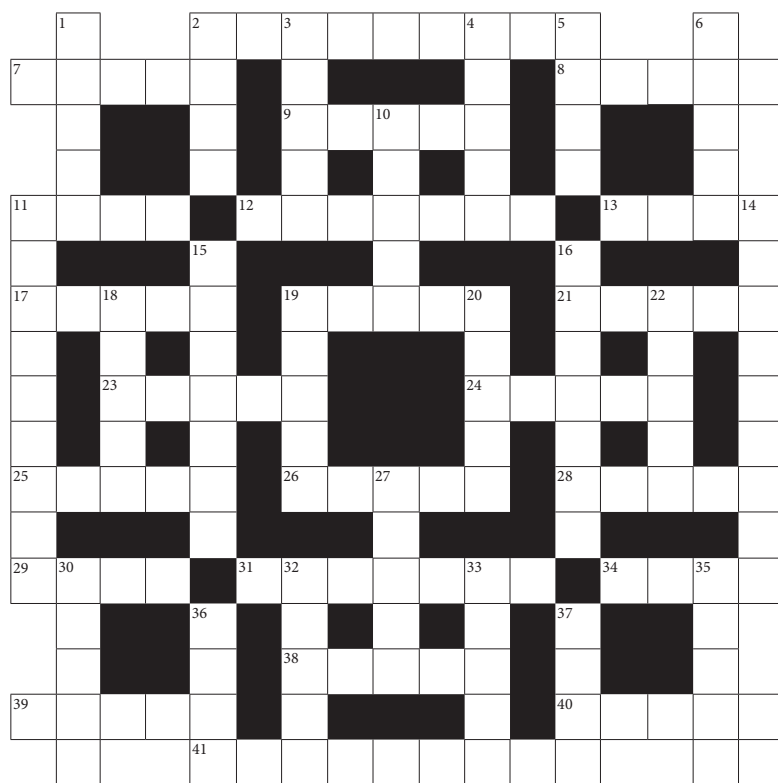
Ko tas viss varētu nozīmēt? Ieskrienu Komitejā, ķēru klausuli un zvanu vispirms tiem, kas, manuprāt, lojāli Latvijai. Aicinu pulcēties. Daži atsaka. Es nevienu nenosodu. Mazliet vēlāk uzzinām par traģiskajiem notikumiem Bastejkalnā. Ir vairākas versijas par uzbrukuma mērķiem. Juŗa Podnieka operatoru grupas uzņemtajos kadros var redzēt, ka trasējošās lodes lido arī no Bastejkalna. Toreiz, sarunā ar plkv. Ausekli Pļaviņu, viņš sacīja, ka tūlīt pēc šaušanas no Bastejkalna puses atnākuši divi vīri garos lietusmētelos un iesēdušies Tērbatas ielā stāvošajā *Volgā* un aizbraukuši.

Tauta vēl vairāk saliedējās noslepkavoto bērū dienā. Abi ar Zigurdu Konošu, tolaik galveno treneri biatlonā, nesām vainagu Andrim Slapiņam. Nožēlojami, ka bija jāiet bojā nevainīgiem cilvēkiem. Cerējām, ka pienāks laiks, kad noziedznieki tiks sodīti vai vismaz nestaiģās pa mūsu Tēvzemi, kur viņi ir šķaidījuši nevainīgu cilvēku asinis. Trīsdesmit gadi... laiks attālina no vēsturiskajiem notikumiem, un šodien mūsu uzdevums ir saglabāt atmiņu, nodot no paaudzes paaudzē liecības par tautas vienotības gara nesalauzamo spēku.

maisiem, iegāju Ministru Padomē pie apsardzes priekšnieka majora Juŗa Vectirāna (tagad brig. ģenerālis), lai saņemtu uzdevumus un norādes. Tur bija arī mūsu bobslejisti no Viļņa Baltiņa otras sportistu komandas. Vectirāns, norādot uz miličiem, ironiski piebilda: "Ja kas sāksies, puse no miličiem, iespējams, pietaisis bikses. Tad tavi sportisti tiks pie ieročiem." Mūsu sportistu grupa izveidoja ķēdi, atbīdot ļaunu pūli no pieminekļa. Es, izmantojot skaņas pastiprinātāju (megafonu), mēģināju pārliecināt iekarsušos jauniešus uz balķu kravām, ka to tikai mūsu ienaidnieki gaida, lai sāktos nekārtības. Gaisotne bija ļoti nokaitēta, un varējām atviegloti ieelpot, ka interfrontiešu Ļeninam domātās puķes tika pasniegtas turpat stadionā Rubikam un Alksnim.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Līmeniski. 2. R. Vāgnera opera. 7. Apdzīvota vieta Ozolnieku novadā. 8. Abavas pieteka. 9. Akas sienu nostiprinājumi. 11. Profesionāls tūristu pavardonis. 12. Dzīvojamās telpas. 13. Donavas pieteka. 17. Paligteorēma. 19. Deklasēts elements, klaidonis Francijā. 21. Pilskalns Daugavas labajā krastā netālu no Jēkabpils. 23. Likteņlēmēja dievība senlatviešu mitoloģijā. 24. Mācība par morāli. 25. Odi-seja dzimtene sengrieķu mitolo-

ģijā. 26. Tēls J. Štrausa operetē "Sikspārnis". 28. Senas klejotāju ciltis Melnās jūras ziemeļu piekrastē (7. gs. p. m. ē. – 3. gs. m. ē.). 29. Kalni Dienvidamerikā. 31. Atsevišķi slēgti nodalījumi pasažieru vagonā. 34. Šķidrās ēdiens. 38. Apdzīvota vieta Ventpils novadā. 39. Tēls P. Čaikovska baletā "Gulbju ezers". 40. Lieli nelidojoši putni Dienvidamerikā. 41. Namatēvs.

Stateniski. 1. Novada centrs Kurzemē. 2. Albānijas naudas

vienība. 3. Franču gleznotājs (1780-1867). 4. Valsts Eiropā. 5. Itāliešu režisors, aktieris (1901-1974). 6. Zemes pilnas īpašumtiesības feodālismā. 10. Pilsēta Japānā, Honsju salā. 11. Vasaras hiacinte. 14. Tiesas sprieduma pārsūdzēšana augstākā instancē. 15. Tropu un subtropu pākšaugu dzimtas augi. 16. Zobu slimība. 18. Rēzeknes pieteka. 19. Neapstrādājama vieta tūruma vidū. 20. Lielupes pieteka. 22. Žirafu dzimtas dzīvnieks. 27. Arāliju dzimtas krūms. 30. Īpaša prece ar vispārēja ekvivalenta nozīmi. 32. Amūras pieteka. 33. Amariļļu dzimtas augs ar biežām, gaļīgām lapām. 35. Karpu dzimtas zivs. 36. Indīgas čūskas. 37. Alkoholisks dzēriens.

Krustvārdu mīklas (Nr. 2) atrisinājums

Līmeniski. 7. Pēnelope. 8. Trentona. 10. Verdi. 11. Trass. 12. Spiediēns. 16. Klijas. 19. Laucis. 20. Pastēte. 21. Balsa. 22. Tūjas. 23. Bakas. 24. Imūni. 25. Atika. 28. Narva. 30. Paipala. 31. Sinode. 32. Aksels. 36. Kardamons. 40. Bākas. 41. Tauris. 42. Spartaks. 43. Matronas.

Stateniski. 1. Anods. 2. Polipi. 3. Selje. 4. Atomi. 5. Benina. 6. Kobra. 7. Piebalga. 9. Austrija. 13. Dante. 14. Šarabanda. 15. Martinika. 17. Salakas. 18. Stimuls. 26. Triviāls. 27. Epīra. 29. Valkīras. 33. Kastās. 34. Anketa. 35. Salas. 37. Drīsa. 38. Malme. 39. Kains.

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:
AS "Citadele banka"
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktendarzs.lv

PBLA Kultūras fonds aicina pieteikt jaunrades un kultūras projektus atbalstam 2021. gadā

Pasaules Brīvo latviešu apvienības Kultūras fonds (PBLA KF) un tā padome kopīgi ar visu pasauli cer uz krietni labāku un gaišāku 2021. gadu, jo aizvadītajā gadā PBLA Kultūras fonda atbalstam tika pieteikti krietni mazāks projektu skaits nekā iepriekš, turklāt vairāki no pretendentiem, kuŗu projektiem piešķirām līdzekļus, bija spiesti Covid-19 pandēmijas apstākļos atteikties savu projektu īstenošanu.

Par spīti šādai notikumu attīstībai, kultūras un izglītības darbinieki visā pasaulē ar degsmi, sa-

jūsmu un enerģiju turpina veidot vērtīgus projektus, un PBLA Kultūras fonds šogad priecāsies tos atbalstīt.

Labā ziņa ir tā, ka PBLA KF nolēma pārlīkt pusi no 2020. gada atbalsta līdzekļiem uz 2021. gadu. Laipni lūdz visus topošo kultūras projektu veidotājus un plānotājus pieteikties PBLA KF atbalsta līdzekļiem 2021. gadam! Neraugoties uz pandēmiju, PBLA KF turpinās atbalstīt kultūras un jaunrades projektus, kā to esam darījuši ik gadu nesenā un tālākā pagātnē, veicinot kopumā vairāku simtu

latviskās kultūras projektu tapšanu visā pasaulē.

Aicinu iepazīties ar PBLA Kultūras fondu mūsu mājaslapā: www.pbla.lv/kulturas-fonds, kur iespējams atrast arī aizvadītajos gados PBLA KF atbalstīto projektu sarakstus un projekta atbalsta pieteikuma anketu 2021. gadam. Šajos sarakstos iespējams apskatīt, kādus projektus PBLA KF ir savā laikā atbalstījis un par kādām summām (lai šī gada pieprasījumi būtu ar reālām cerībām).

Atbalsta pieteikumu iesniegšanas termiņš šogad ir 2021. gada

1. marts, pieteikuma anketas un saistošie dokumenti līdz **1. martam** sūtāmi PBLA KF priekšsēdim Jurim Ķeniņam (gkenins@rogers.com) un PBLA pārstāvēniecībai Rīgā (pbla-latvija@pbla.lv).

Juris Ķeniņš,
PBLA Kultūras fonda priekšsēdis

SANDRA MILEVSKA

Latviešu fonda "Austras stunda" met tiltu pāri laikam

Dibināts 1970. gadā, Latviešu fonda momentā ieņēma unikālu statusu trimdas daudzo organizāciju plejadē – tā dalībnieki, pakāpeniski savus līdzekļus iemaksājot, kļuva par tiem, kas noteica, kā izmantojama ieguldītā kapitāla peļņa. Līdz pat šai dienai LF joprojām ir vienīgā mūsu organizācija, kas demokrātiski, uz dalībnieku balsojuma pamata, ik gadu piešķir projektiem atbalsta līdzekļus. Pandēmijas dēļ nu jau visiem apnikušajam vecajam 2020. gadam aizejot, Latviešu fonda padome 27. decembrī piedāvāja virtuālas Zoom sarunas, saulainākas dienas piesaucot "Austras stunda", lai iepazīstinātu 70 pie saviem datoriem klātesošos klausītājus ar LF dalībnieku vai atbalsta saņēmēju nesenajiem veikumiem.

Pārrunu vadītājs, LF dalībnieks Raimonds Baumanis iepazīstināja runātājus un katram uzdeva tālākas sarunas izraisītu jautājumu vai nu par uzstāšanās saturu, vai par to, ko sniedza ieguldītais darbs un laiks, veicot darbietilpīgos projektus.

Atskatoties uz LF rašanās brīdi, nevilus prātā ienāk trīs, lielu personību vārdi: Brunis Rubess, Valdis Muižnieks, Voldemārs Gulēns. Likumsakarīgi, ka pirmie "Austras stundas" vārdi izskanēja no Baņutas Rubesas, kas kā dzīvāis tilts savienoja LF pirmsākumus ar šodienu. Baņuta lasīja izvilktu no LF atbalstītās grāmatas *Bruno Slept Here/Te bija Brunis*, izvēloties sižetu no jauniņā leģionāra Bruņa ieslodzījuma laika Zēdelēmā. Darbs balstīts faktos, taču romāns *garšu* iegūst, atklājot Brunis caur iespējamām sarunām un pielietojot citus rakstniecības paņēmienus. Baņutai savu neizdzēšamo, daudzšķautņaino radošo garu nācies pievērst ievērojamam pētniecības un datu vākšanas darbam, lai savilkto vienkopus sava tēva bagātās dzīves daudzos pavedienus.

LF dalībniece Laila Milevska – ilustrātores, mākslas skolas pasniedzēja un komiksu veidotāja,

guvusi savu iedvesmu no vecākmātes, kuŗas bēgļu gaitas zīmīgos veidos atšķiras no ierastā. Cēsniece, bijusī LU Ķīmijas fakultātes studente Irma Veidemane, visus Vācijas gadus dzīvoja privāti, strādāja un pelnīja, no sākuma mazā Tiringenas aptiekā, bet vēlāk, padomju spēkiem tuvojoties un virzoties uz rietumiem un dienvidiem, kā starptautiskas organizācijas UNRRA biroja darbiniece dažādās Vācijas pilsētās. Laila meta tiltu uz pagātni, iepazīstinot klausītājus ar projekta trīs daļām: Irmas stāsts, atsevišķs "zīns" par savu pētniecības ceļojumu pa Vāciju un MFA diplomdarba izstāde Baltimorā, kas papildināja grāmatu ar tā laika dokumentiem, priekšmetiem, grāmatas ilustrāciju oriģināliem un citiem darbiem, latviski atskaņotu interviju un Irmas mūža hronoloģiju pie sienas.

Cita veida tiltu – gan starp baltiešiem, gan arī baltiešiem un citiem – pārstāvēja nākamā runātāja Krista Svalbonas, kas iemieso latviešu un lietuviešu genus. Kopā ar vīru Lari Alversonu viņa stāstīja par LF atbalstītās izstādes gatavošanu ar darbiem par bēgļu nometņu ēkām, kuŗas mitinājušies tik daudz Eiropas tautību pārstāvji. Darbi veikti neapastā lāzera griešanas tehnikā, kas prasa sarežģītu programēšanu, lai uzklātu uz nomet-

ņu ēku zīmējumiem tā laika vēstulju tekstu burtus. Tie piešķir plakanai virsmai trīsdimensiālu efektu, ar iespēju vēl mest ēnu. Arī Krista, tāpat kā iepriekšējās runātājas, veikusi plašu pētniecību: brauca, identificēja un vizuāli piefiksēja vecās nometņu ēkas, intervēja to bijušos iedzīvotājus. 2022. gadā ir paredzēta šīs izstādes tūre pa Latvijas, Lietuvas un Igaunijas mūzejiem.

Trimdas apstākļos LF atbalstījis kultūru un izglītību, neiztrūkstot grāmatu tulkojumiem. Taču mūsdienās neatkarīgas Latvijas valsts uzdevumi sniedz arī tālu pāri kultūrai. Tiltu uz LF netipiskiem apsvērumiem meta LF Tūkstošnieks Lūkass Milevskis, stratēģis un Leidenas augstskolas mācītājs, kuŗa grāmata "Rietumu austrumi: mūsdienas Baltijas aizsardzība no stratēģiskā viedokļa" pārtulkota latviešu valodā kā LF mazais projekts. Lūkass aplūkojis neatkarīgas valsts cienīgu tematu apskatot četrus apsvērumus, kas skar Baltijas aizsardzību: atturēšanas politika un tās nozīme kodollielvarām; Krievijas zenit- raķetes Baltijā un to teorētiskie un reālie šaušanas rādīši; hipotētiska kara par Baltiju izbeigšanas grūtības pat uzvaras gadījumā, definējot Krieviju kā patvēruma zonu; un NATO kā sabiedrotā uzticamība.

Pēdējo, tiri ģeogrāfisku tiltu met LF dalībniece Imanta Nīgale, kas liktena apli noslēdz kā bēgļu bērns un mazbērns, kas atgriezies Latvijā uz palikšanu, nodibinājusi ģimeni, strādājusi par skolotāju, tagad mūzicē jeb, precīzāk izsakoties, izdzied savu sirdi latviešu un citzemju publikai. Imanta ir folkloras kopas "Laiksne" dalībniece, un duetā ar Katrīnu Dimantu ir grupā "Imanta Dimanta un draugi" (starp draugiem-mūzikantiem arī viņas vīrs Krišjānis Silis). Imanta savā stāstījumā uzsvēra savu pieķeršanos latviešu tradicionālajai mūzikai, kas "dod spēku". Sekoja mūzikas klips ar Imantu un Katrīnu, kuŗā izmantots tautasdziesmas teksts; tad vēl viens – no repera Gustavo repertuāra, kur stāsts par latviešu maskošānās tradīcijām savijas ar šodienas masku tematiku, savienojot to asprātīgā, ar digitāliem elementiem papildinātā montāžā, kas smīdināja skatītājus par pandēmijas likstām – pārēšanās mājas režīmā un ierobežotajām izkustēšanās iespējām. Sekosim visi Imantas padomam: dziedāsim tautasdziesmas, vairosim spēku, pieveiksīm mošķi pandēmiju!

Latviešu fonda, padome un dalībnieki novēl visiem laimīgu, veselīgu 2021. gadu un aicina visus, neatkarīgi no vecuma, kas to vēl nav izdarījuši, pievienoties mūsu kopai!

*"zīns" no angļu vārda *zine* (*magazine*) nozīmē maza metiena, pašpublicēta, uz kopētāja pavairotu oriģinālsatura izdevumu.

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS:
● NB! 60 eiro

Pasta adrese:
Ģertrūdes iela 27
Rīga, LV - 1011
Tālrunis + 371 67326761
Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.
● par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
● par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
● 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-internetna>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

● par 6 mēn. – EUR 186
● pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības *Laiks-BL* kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

SPORTS

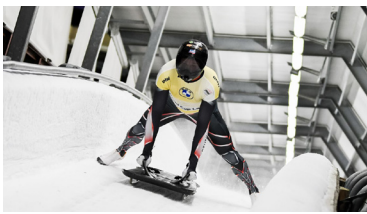
SPORTS

SPORTS

SPORTS

SKELETONISTI
SANKTMORICĀ

Latvijas skeletonists **Martins Dukurs** Šveicē unikālajā Sanktmoricā trasē sniegotos laika apstākļos otrajā braucienā nenosargāja pārsvaru un drāmatiskā cīņā palika otrais, bet **Tomass Dukurs** otrajā braucienā nenosargāja vietu uz goda pjedestala, finišējot piektais.

Martins Dukurs

Martins Dukurs pēc perfektā sezonas sākuma, uzvarot četros posmos, tagad divos posmos pēc kārtas palicis otrais. Tomēr Pasaules kausa kopvērtējumā Martins Dukurs saglabā pārliecinošu līderpozīciju. Par posma uzvarētāju Sanktmoricā kļuva vācietis Aleksandrs Gasners, kurš panākumu nodrošināja ar perfekti veiktu otro braucieni. Divu braucieniu summā Martins Dukurs viņam zaudēja vien 0,01 sekundi, bet trešais bija Phjončanas Ziemas olimpisko spēļu čempions korejietis Sunbins Junš (+0,47 sekundes). Martins Dukurs pēc perfektā sezonas sākuma, uzvarot četros posmos, tagad divos posmos pēc kārtas palicis otrais. Tomēr Pasaules kausa kopvērtējumā Martins Dukurs saglabā pārliecinošu līderpozīciju.

Latvijas skeletoniste **Dārta Zunte** Sanktmoricā trasē Šveicē savā debijā Pasaules kausā ierindojās 20. vietā, atpaliekot no sacensību uzvarētājas vācietes Tinas Hermanes 5,85 sekundes. Pasaules kausa kopvērtējumā lidere ar 1285 punktiem ir austriete Janīne Floka, otrā ar 1195 punktiem ir vāciete Tina Hermene, trešā ar 1096 punktiem – viņas tautiete Žaklīna Lellinga. Endija Tērauda ar 650 punktiem ir 11., bet Dārta Zunte ar 68 punktiem – 30.vietā.

Endija Tērauda Vācijā Starpkontinentālā kausa pirmajā posmā finišēja 12. vietā, kas viņai ir karjeras labākais sniegums šīs raudzes sacensībās. Tērauda pirmajā braucienā startā uzrādīja dalītu 12. ātrāko laiku, bet finišēja 13. vietā. Viņa liderei Jeļenai Nikitinai zaudēja 2,44 sekundes. Otrajā braucienā Tērauda vēlreiz startā sasniedza 12. rezultātu un šajā pašā vietā arī sasniedza finišu. Divu braucieniu summā sportiste uzvarētājai Nikitinai zaudēja 4,04 sekundes un ierindojās 12. pozīcijā, kas viņai Starpkontinentālajā kausā ir karjeras rekords.

RASTORGUJEVS
SASNIEDZ SEZONAS
LABĀKO REZULTĀTU

Latvijas biatlonists Andrejs Rastorgujevs Pasaules kausa (PK) sestajā posmā Oberhofā sprinta

sacensībās ierindojās 12. vietā. Aleksandrs Patrijuks ierindojās 87. un Edgars Mīse – 94. vietā.

Andrejs Rastorgujevs

Rastorgujevs garām mērķim raidīja tikai vienu lodīti guļus šaušanā un izcīnīja 12. vietu, uzvarētājam norvēģim Juhannesam Tingnēsam Bē zaudējot 53,3 sekundes.

Tas ir Rastorgujeva labākais sasniegums Pasaules kausa sacensībās kopš 2019. gada marta, kad viņš Norvēģijas trasē Holmenkollēnā ierindojās 11. vietā 15 kilometru distancē ar kopēju startu.

Latvijas biatlonisti Oberhofā **4x7,5 km stafetē** ierindojās 20. vietā. Viņi veica vienu soda apli un iztērēja 16 rezerves patronas, uzvarētājai Francijas vienībai zaudējot sešas minūtes un 38,6 sekundes. Tika apsteigti tikai Japānas, Polijas, Rumānijas un Beļģijas biatlonisti.

Andrejs Rastorgujevs Vācijas trasē Oberhofā notiekošajā Pasaules kausa (PK) septītajā posmā ieņēma 25. vietu savās sezonas pirmajā **15 km distancē ar kopēju startu**. Šaušanā viņš pieļāva piecas kļūdas. Tikmēr uzvaru pēdējā aplī nodrošināja norvēģis Tarjeijs Bē. Rastorgujevs uzvarētājam zaudēja divas minūtes un 19,1 sekundi.

BRĀĻIEM ŠĪCIEM – BRONZA

Kamaniņu braucēji brāļi **Juris un Andris Šici** Vācijā Pasaules kausa septītajā posmā izcīnīja trešo vietu, kamēr vadošajā desmitniekā ielauzties spēja arī Oskars Gudramovičs/Pēteris Kalniņš, ekipāžai ierindojoties astotajā pozīcijā.

Brāļi Šici

Divu braucieniu summā uzvaru svinēja kopvērtējuma līderi Tomass Štoijs/Lorencs Kollers no Austrijas, kurī pirmajā braucienā sasniedza ceturto ātrāko laiku, bet otrajā mēģinājumā sasniedza jaunu trases rekordu. Austrieši 0,009 sekundēm apsteidza olimpiskos čempionus no Vācijas Tobiasu Vendlu/Tobiasu Arltu, kamēr brāļi Šici līderiem summā zaudēja 0,016 sekundes.

Gints Bērziņš Vācijā Pasaules kausa (PK) septītajā posmā ierindojās septītajā vietā, kamēr Artūrs Dārznieks un Rīks Kristens Rozītis palika ārpus vadošā desmitnieka. Dārznieks ierindojās 15., Rīks Kristens Rozītis – 17. vietā. Divu braucieniu summā uzvaru izcīnīja mājinieks

Fēlikss Lochs, kurš austrieti Jonasu Milleru apsteidza par 0,247 sekundēm, bet Dāvids Gleiršers zaudēja 0,443 sekundes.

Latvijas kamaniņu braucēja **Ulla Zirne** izcīnīja devīto vietu Pasaules kausa septītajā posmā sacensībās, kamēr **Elīza Tīruma** un **Kendija Aparjode** bija attiecīgi 12. un 14. pozīcijā.

BOBSLEJISTI
DABĪGĀJĀ TRASĒ

Latvijas bobsleja pilots **Oskars Melbārdis** ar stūmēju **Matisu Mikni** Šveicē, Sanktmoricā trasē, izcīnīja sesto vietu Pasaules kausa kārtējā posmā.

Otrs Latvijas divnieks **Ralfs Bērziņš/Arnis Bebrīšs** divu braucieniu summā ieņēma 16. vietu. Melbārdis pirmajā braucienā bija septītais, bet otrajā uzrādīja sesto labāko laiku un arī summā bija sestais. Bērziņš pirmo braucieni veica ļoti neveiksmīgi, kā pēdējais kvalificējoties otrajam braucienam. Otrajā braucienā Bērziņam 13. labākais laiks, kas ļāva summā pakāpties uz 16. vietu. Pārliecinoši uzvarēja Frančesko Frīdriha divnieks, kas bija ātrāks abos braucienos. Summā Frīdrihs par 0,45 sekundēm apsteidza savu tautieti Johanesu Lochneru. Trešais bija pirmo reizi sezonā Pasaules kausā startējušais kanadietis Džastins Kripss, kurš uzvarētājam zaudēja 0,92 sekundes. Kripss izjauca Vācijas "goda pjedestalu", jo ceturtais sacensībās bija Hans Peters Hanninghofers. Melbārdis/ Miknis uzvarētājiem zaudēja 1,26 sekundes, bet Bērziņš/ Bebrīšs – 2,69 sekundes.

Latvijas bobsleja pilota **Oskara Melbārža** vadītā ekipāža Sanktmoricā izcīnīja piekto vietu Pasaules kausa sezonas otrajās četrinieku sacensībās, bet **Ralfs Bērziņa** kvartets palika 20. pozīcijā.

Melbārža ekipāžu iestūma bobslejisti Dāvis Sprīngis, Matīss Miknis un Kristis Lindenblats, bet Bērziņam talkā nāca Arnis Bebrīšs, Intars Dambis un Lauris Kaufmanis. Arī sezonas otrajās sacensībās nepārspēts palika vācieša Frančesko Frīdriha vadītais četrinieks, kas uzvarēja abos braucienos.

DAUGAVIŅŠ SASNIEDZ
JAUNU REKORDU

Latvijas hokeja izlases uzbrucējs **Kaspars Daugaviņš** (*attēlā*) Maskavas apgabala *Vitjaz* uzvaru panāca papildlaika ievadā, pārspējot savu iepriekšējo Kontinentālās hokeja līgas (KHL) rezultativitātes rekordu. *Vitjaz* viesos ar 2:1 (0:1, 0:0, 1:0, 1:0) papildlaikā uzvarēja *Soči* vienību..

Daugaviņš uzvaras vārtus guva papildlaika 24. sekundē. Uzbrucējs šajā spēlē laukumā pavadīja 23 minūtes un 28 sekundes, kuŗu laikā trīsreiz meta uz vārtiem, uzvarēja trijos no sešiem

iemetieniem, kā arī pielietoja vienu spēka paņēmienu. Daugaviņš šosezon 44 spēlēs izcēlies ar 15 vārtiem un 26 rezultatīvām piespēlēm. Šāds sniegums Daugaviņu līgas rezultatīvāko spēlētāju sarakstā ierindo astotajā vietā. Latvijas izlases uzbrucējs labojis pagājušās sezonas regulārā čempionāta rezultatīvāko rekordu. 2019./20.gada sezonā Daugaviņš 59 spēlēs izcēlās ar 19 vārtiem un 21 piespēli.

Šīs sezonas otrajā Nacionālās hokeja līgas (NHL) spēlē Kolumbusas *Blue Jackets* vienības vārtu drošība uzticēta Latvijas izlases spēlētājam **Elvim Merzļikinam**, ziņo kluba apskatnieks Džefs Svoboda. *Blue Jackets* spēlēja ar Nešvilas *Predators* zaudēja ar 1:3.

Elvis Merzļikins

Blue Jackets vārtos stāvēja Merzļikina konkurents Jonass Korpisalo, bet nākamajā spēlē pirmo reizi šosezon laukumā dosies arī Latvijas izlases vārtu vīrs.

EIDUKA KĀPJ UZ AUGŠU

Latvijas vadošā distancu slēpotāja **Patricija Eiduka** pēc lieliskajiem panākumiem *Tour de ski* pasaules rangā ir pakāpusies dažas vietas gan distancē, gan sprintā, iznākušajā jaunajā Starptautiskās Slēpošanas federācijas (FIS) listē distancē ieņemot 62. vietu, bet sprintā 75. vietu no vairāk nekā 2500 slēpotājiem, informē slēpotājas pārstāvis Ivars Bācis. Iepriekšējā FIS listē Patricijas Eiduka distancēs rangā pakāpās no 88. vietas uz 65. vietu un iekļuva labāko septiņdesmitniekā, bet tagad ar *Tour de ski* uzrādītājiem ļoti labajiem rezultātiem spērusi vēl dažus soļus augšup un vēl vairāk pietuvīnājusies sešdesmitniekam – 62. vieta (45,35 FIS punkti). Iekļūšana abas reizes trīsdesmitniekā *Tour de ski* sprintā ļāvusi uzlabot šīs disciplīnas reitingu par septiņiem punktiem un iekļūt astoņdesmitniekā – 75. vieta (64 FIS punkti).

BALTKRIEVIJAI ATŅEM
TIESĪBAS RĪKOT
PASAULES ČEMPIONĀTU

18. janvārī tika paziņots, ka 2021. gada pasaules čempionāts (PČ) hokejā Baltkrievijā nenotiks, vēsta Šveices laikraksts *Watson*. Vairāki būtiski IIHF sponsori (*Nivea*, Škoda) pavēstījuši, ka atteiksies no sponsorēšanas, ja pasaules čempionāts notiks Baltkrievijā. IIHF prezidents Renē Fāzels nesen atklāja, ka viņa vadītajai organizācijai ir nopietnas problēmas ar sponsoriem. 17. janvārī *Nivea* un Škoda pievienojās vēl viens Vācijas uzņēmums – motoreļļu ražotājs *Liqui Moly*, kas paziņoja par sponsorēšanas pārtraukšanu, ja pasaules čempionāts risināsies Baltkrievijā. Kā sacījis IIHF prezidents Renē Fāzels, Minskas tie-

sības rīkot čempionātu varētu pārņemt Latvija, Dānija vai Slovākijas galvaspilsēta Bratislava.

PALIELINĀS FIFA
GALVENO TIESNEŠU
SKAITU LATVIJĀ

Starptautiskā Futbola federācija asociācija (FIFA) paziņojusi starptautisko tiesnešu sarakstu 2021. gadam, un pieci Latvijas arbitri tikuši pie FIFA kategorijas. Tas nozīmē attiecīgu iespēju šogad tiesāt dažāda līmeņa starptautiskās spēles.

FIFA galvenā tiesneša kategoriju šogad ieguvis **Vitālijs Spasjonņikovs**. Jau iepriekš šajā statusā bija divi citi Latvijas arbitri – **Andris Treimanis** (kopš 2011. gada) un **Aleksandrs Anufrijevs** (kopš 2012. gada). Dāmām identiska kvalifikācija ir **Violai Raudziņai** (kopš 2008. gada) un **Jeļenai Jermolajevai** (kopš 2014. gada).

FIFA kategorija 2021. gadā ir arī vairākiem tiesneša asistentiem: Līgai Didriķei, Haraldam Gudermanim, Jevgenijam Morozovam, Olgai Prokopinaī, Denisam Ševčenko, Aleksejam Spasjonņikovam, Mārtiņam Svīpstam, Raimondam Tatrikam, Diānai Vanagai-Arājai un Maritai Vitolai.

Pirmoreiz vēsturē kāds Latvijas pārstāvis ticis arī pie starptautiskā video tiesneša statusa – **Andris Treimanis** turpmāk drīkstēs oficiālās starptautiskās spēlēs strādāt VAR komandā.

DAŽOS VĀRDOS

• **Tokijas olimpisko spēļu atklāšanas ceremonijā**, visticamāk, nevarēs piedalīties visi sacensībās startējošie atlēti, 18. janvārī paziņoja četrgadēsimu organizatori. Plānots, ka Tokijas olimpiskajās spēlēs kopumā piedalīsies aptuveni 11 000 sportistu, bet *Covid-19* dēļ viņi olimpiskajā ciematā drīkstēs uzturēties ierobežotu laiku, kas nozīmē, ka daļai atlētu nebūs iespēja piedalīties atklāšanas un noslēguma parādē. Organizatori vēl nav vienojušies par pieļaujamo sportistu skaitu atklāšanas parādē. Tāpat tiek apspriestas iespējas, kā drošos apstākļos stadionā sapulcēt visus ceremoniju dalībniekus. "Lai ierīkotu drošus apstākļus, uzskatām, ka nepieciešams samazināt sportistu skaitu atklāšanas un noslēguma ceremonijās. Tāpat jāpārdomā viņu nogādāšana stadionā," teikts organizatoru paziņojumā.

• Nākamā gadu Lietuvā ierosināts pasludināt par **Basketbola gadu**, atzīmējot simto gadskārtu, kopš pirmajam oficiālajam basketbola sacīkstēm, kas 1922. notika Kauņā. Šādu ierosinājumu izteikuši pieci Seima deputāti, kas iesnieguši parlamentā attiecīgu lēmuma projektu. "Basketbols Lietuvā ir populārākais sporta veids, kas izaudzinājis daudz pazīstamu sportistu, treneru, tiesnešu un sporta organizatoru un var lepoties ar lielu līdzjutēju un cienītāju saimi, un Lietuvas basketbolistu spilgtās uzvaras palīdzējušas nest mūsu valsts vārdu pasaulē," teikts lēmuma projektā.

P. Karlsons